Ніва
БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК
№ 5 (936) ГОД XIX БЕЛАСТОК 3 ЛЮТАГА 1974 г. ЦАНА 60 гр.

Дарагія ёй усмешкі дзяцей

Звыш 30 гадоў свайго маладога жыцця прысвяціла пані Надзя Савіцкая навучанню і выхаванню сялянскіх дзяцей.

— Час так нябач плыве, — кажа настаўніца. — Працаваць у школе ў Трасцянцы Гайнаўскага павету пачынала я яшчэ перад другой сусветнай вайной. Вучыць дзяцей не перасталі нават у вайну. Супольна з дырэктарам Андрэем Іванавічам Сяргеюком арганізавалі мы падпольнае навучанне. Пасля вайны вяла я заняткі з вучнямі першых чатырох класаў. Навучала іх між іншым беларускай мове. У 1957 годзе ездзіла я нават на курс для настаўнікаў беларускай мовы ў Польшчы, які быў арганізаваны ў Мінску. З тае пары беларуская і руская мовы сталі маімі асноўнымі прадметамі навучання.

Назаўсёды запомнілі сваю першую настаўніцу трасцянскія школьнікі. Яна вучыла іх ставіць першыя літары... Многія выхаванкі пані Надзі Савіцкай не забываюць пра яе. Некаторыя з іх наведваюць сваю настаўніцу дома, пішуць да яе пісьмы, віншуюць з імянінамі ці з днём нараджэння.

Пані Надзя Савіцкая ўлюбёна ў сваю прафесію. Перад вайною давялося ёй здабываць адукацыю. Перажыла шмат гора і нястачы. Мо іменна таму такая яна чуллівая да вясковага дзіцяці. Дарагія ёй усе дзеці, іх клопаты і шчаслівыя ўсмешкі. Яна кожнаму заўсёды дапаможа, параіць, як зрабіць найлепш. Уся моладзь шануе і паважае яе. Лёс свой пані Надзя Савіцкая непарыўна звязала з жыццём вёскі Трасцянка, з яе працавітымі, з адкрытымі сэрцамі, жыхарамі.

Пані Надзя Савіцкая пастаянны чытач „Нівы". Беларускі тыднёвік гэта самая блізкая і дарагая ёй газета. „Ніву" прачытвае яна ўсю. Гэта, між іншым, яе верны дапаможнік пры навучанні роднай мовы.

Пані Надзі Савіцкай жадаем далейшых плённых поспехаў у працы, добрага здароўя ды сотні гадоў жыцця.

Тэкст і фота **Я. Ц.**

БГКТ хроніка

■ Гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку арганізаваў для дзяцей наваагоднюю ёлку, на якую прыйшлі яны са сваімі бацькамі — членамі БГКТ. Дзеці дэкламавалі вершы, спявалі, танцавалі, а пасля глядзелі выступленне дзіцячага тэатральнага гуртка з Рускага таварыства.

■ Многія члены БГКТ ужо аплачваюць членскія складчыны за 1974 год. У мінулым годзе аддзелы БГКТ аплацілі членскія складчыны: сямяціцкі — у 95,2%, беластоцкі павятовы аддзел — у 71,3%, бельскі — у 58,9%, беластоцкі гарадскі — у 53,3%, сакольскі — у 51,1%, гайнаўскі — у 50,8%, гданьскі — у 49,6%, варшаўскі — у 40,3%. Вельмі слаба выглядае аплата членскіх складчын у дуброўскім аддзеле БГКТ.

■ Галоўнае праўленне БГКТ у снежні мінулага года купіла новы аўтобус „Сан" і ад 22 студзеня можа выкарыстоўваць яго для патрэб **харавых** і тэатральных калектываў БГКТ. Гурткі БГКТ могуць цяпер таксама планаваць паездкі ў тэатры, на турыстычныя экскурсіі па Польшчы або іншыя мерапрыемствы. Зразумела, у гэтай справе трэба звярнуцца да ГП, найлепш праз адпаведны аддзел, і дагаварыцца адносна даты паездкі і аплаты за яе.

■ Фінальны песенны конкурс БГКТ адбудзецца ў нядзелю, 24 лютага ў памяшканні ГП на Варшаўскай 11 у Беластоку. Па ініцыятыве ГП куратарыя асветы і аддзел асветы ўпраўленняў павятовых рад народовых у сакавіку праводзяць школьны конкурс на беларускую песню. Фінальны конкурс школьнікаў адбудзецца таксама ў памяшканні Галоўнага праўлення БГКТ. (мх)

ЮНЫЯ АКАРДЭАНІСТЫ

Ужо 12 год вучыць дзяцей іграць на акардэоне музык Дзяржаўнага сімфанічнага аркестра ў Беластоку Веслаў Дзюбінскі. Заняткі пад яго кіраўніцтвам адбываюцца ў клубе Галоўнага праўлення БГКТ у Беластоку, вул. Варшаўская 11. У гэтым навучальным годзе вучацца тут іграць на акардэоне 28 асоб ва ўзросце ад 9 да 16 гадоў, у асноўным дзеці актывістаў і членаў БГКТ.

Фота **Я. Цялушэцкага**

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ"

План ВРН у Беластоку на 1974 год ● Першыя вынікі рэформы ў асвеце ● Трагедыя „партызанскай мамы" ● У Спічанах не спяць, але... ● Малако ў парашку з Бельска ● Дакуль падво(д)зіць пасажыраў? ● Пасля нас хоць трава не расці... ● Ці можна „бачыць рукамі?" ● Весткі з Гарадка, Тафілаўцаў, Плёскаў, Крынак, Спічкаў, Ляўшоў і Дзернякова ● Песня з рэпертуару „Парціты" „Dwa razy dwa".

Даць мільён!

На I краёвай партыйнай канферэнцыі ў сваім выступленні I сакратар ВК ПАРП З. Куроўскі сказаў, што Беласточчына ў бліжэйшыя 2 гады павінна дабіцца ў жывёлагадоўлі 1 мільёна штук быдла. Гэта многа, але планы рэальныя.

Хачу сказаць, як прадстаўляецца магчымасць павелічэння гадоўлі быдла ў гміне Шудзялава Сакольскага павету.

Каб выканаць пастановы I канферэнцыі, дык у бліжэйшыя два гады ў Шудзялаўскай гміне гадоўля павінна павялічыцца на тысячу кароў. Гэта абазначае, што кожны гаспадар павінен павялічыць свой статак на адну штуку. Можна гэта зрабіць? Можна!

У гміне ўжо поўнасцю прайшла камасацыя зямлі. Супольныя выганы да камасацыі былі ў кожнай вёсцы. На іх вялікімі стадамі пасвіліся каровы і коні, а таксама і гусі. І вось, у час камасацыі ў адных вёсках гэтыя выганы былі падзеленыя, а ў другіх — не. Напрыклад, у вёсках Сукавічы, Шудзялава, Слоя, Навінка падзялілі выганы паміж гаспадарамі, а ў вёсках Астравок, Востраў Паўночны, Востраў Новы і інш. не падзялілі.

Вёска Астравок мае больш як 100 гектараў супольнага пасбішча. Больш як 20 га яго круглы год стаіць пад вадой, а на астатніх пасвяцца каровы, коні і гусі. Ніхто выгану не даглядае — не ўгнойвае і не падсявае. Каб загаспадарыць гэты выган, дык вёска Астравок магла б гадаваць у тры разы больш кароў.

Падобная сітуацыя і ў вёсцы Новы Востраў. У іх больш як 50 га супольнага выгану, на якім таўчэцца стада быдла і коней. Калі б выган загаспадарыць, вёска таксама ў тры разы магла б павялічыць сваю гадоўлю.

А вось прыклад супрацьстаўны: у вёсцы Слоя да камасацыі было 57 гектараў супольнага пасбішча, дзе, бывала, усё лета стаяла 80—90 штук быдла і коней. Калі ў час камасацыі ў 1971 годзе падзялілі гэты выган, дык у Слоі больш, як удвая павялічылася гадоўля быдла і ў чатыры разы гадоўля свіней. Ва ўсёй Слоі ў 1971 годзе было 68 кароў, а ў 1973 годзе ўжо 154. Таксама ўзрасла гадоўля ў іншых вёсках, дзе разам з камасацыяй былі падзелены выганы.

Другая важная, але занядбаная тут справа. Гаспадары робяць вельмі мала ўсевак, а перш за ўсё мала сеюць сырадэлі па жыце. Пасеў паплёнаў па зжатым жыце, як старніскoвай рэпы ці іншых культур, увогуле не практыкуецца. Налічыць можна толькі некалькі гаспадароў у гміне, якія сеюць сырадэлю па жыце.

У вёсцы Пачопак многа сырадэлі па жыце сеюць Здзіслаў Чарэмха і Віктар Хомчык, а ў Маркавым-Выгане — Антон Лукашэвіч і Казімір Лукашэвіч. Гэтыя ж гаспадары гадуюць больш кароў і свіней. Яны да самай зімы кормяць жывёлу зялёнай сырадэляй, а на зіму маюць зноў для свіней мякіну з сырадэлі.

У Шудзялаўскай гміне нераўнамерна развіваецца гадоўля. Адны паводле сваіх магчымасцей гадуюць многа, а іншыя маюць магчымасці, каб гадаваць больш, а гадуюць мала.

Ёсць у гміне добрыя гаспадары, з якіх можна браць прыклад. Вось Іван Федзюкевіч з Слоі гаспадарыць толькі з жонкай (яны не маюць дзяцей) на 6 гектарах зямлі. У іх 6 кароў. Цяпер купіў цяля пароды „нцб" і бычка пароды „шорлеты". Мае двое коней, 18 штук свіней і два кнуры. Купіў пародзістых авечак. У 1973 годзе прадаў 3 бычкоў і 12 свіней.

Эдвард Чарэмха з Слоі на 5 га трымае 4 каровы і купіў восем цялушак пароды „нцб". У 1973 годзе прадаў 40 свіней. Ёсць і іншыя добрыя гаспадары, як хоць бы Эдвард Ляўковіч з Трысцянога Новага, Зыгмунт Бах з Вострава Новага, Баляслаў Крушыневіч з Бароўшчыны і іншыя.

На тэрыторыі гміны ёсць 1750 гектараў зялёных угоддзяў — сенажацей і пасбішчаў. Але з гэтага загаспадарана толькі 500 га. Тут неабходна меліярацыя балот, а найперш выганаў. У нашай гміне павінна павялічыцца жывёлагадоўля, а найбольш не хапае нам быдла, гадавы прырост якога павінен дасягаць 8,5 прац. Цяпер на 100 га угоддзяў у нас 39 штук быдла, што ставіць гміну на перадапошняе месца ў павеце.

Праблемай росту жывёлагадоўлі ў Шудзялаўскай гміне павінны заняцца больш, чым дагэтуль, улады, сельскагаспадарчая служба — заатэхнікі і аграномы.

Трэба заглянуць да кожнага гаспадара і выкарыстаць усе рэзервы, якія ён у гэтай галіне мае. Там, дзе прайшла меліярацыя, трэба давесці да таго, каб збіраць тры пакосы сена.

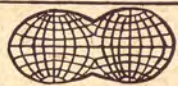
Трэба сеяць больш сырадэлі па жыце, паплёны на жытнісках, канюшыну і дзецяліну. Не дапускаць, каб так многа цялят ішло пад нож.

У гміне выступае яшчэ нізкая якасць гадаваных кароў і слабы корм для іх. Тут не ўжываюць сачыстых кармоў, гаспадары не робяць сіласаў і не кісяць зялёнай масы.

Проста неабходна, каб як у меліярацыі выганаў і балот, так і ў агратэхнічнай галіне ўлады як найхутчэй дапамаглі Шудзялаўскай гміне.

А. С.

Падзеі ◇ Здарэнні ◇ Факты ◇ Каментарыі ◇ Весткі

 СВЕТ БССР ПОЛЬШЧА ВАЯВОДСТВА

СВЕТ

СПЕЦЫЯЛЬНАЯ НАРАДА

У Брусэлі адбылася спецыяльная нарада міністраў фінансаў і кіраўнікоў цэнтральных банкаў Бельгіі, Даніі, ФРГ, Люксембурга і Нідэрландаў, на якой былі абмеркаваны вынікі рашэння ўрада Францыі ўвесці свабодна зменлівы курс франка. Яе ўдзельнікі згадзіліся прыняць сумесныя меры па прадухіленню рэзкага павышэння курсу амерыканскага долара на валютных рынках. З гэтай мэтай цэнтральныя банкі сямнаццаць пяці краін будуць падтрымліваць пастаянны кантакт. Будуць таксама праводзіцца спецыяльныя нарады на ўзроўні міністраў.

МАКГОВЕРН СУПРАЦЬ

Амерыканскі сенатар Макговерн выступіў па тэлебачанню, дзе асудзіў намер міністэрства абароны ЗША дабівацца павелічэння свайго бюджэту. Ва ўмовах працэсу нармалізацыі адносін з Савецкім Саюзам, спынення амерыканскага ўмяшання ў В'етнаме, указаў сенатар, далейшы рост асігнаванняў Пентагону мае зусім неапраўданы характар. Апетыты ваеншчыны растуць у той час, калі мільёны амерыканцаў вымушаны несці цяжар энергетычнага крызісу. Сем'і з нізкімі даходамі знаходзяцца ў „жахлівым становішчы" з-за падскочыўшых цэн на паліва. У некаторых раёнах краіны кошт ацяплення жылля гэтай зімой узрос у два разы. Асабліва цяжка даводзіцца пажылым амерыканцам, якія вымушаны абмяжоўваць сябе ў ядзе, адзенні, медыцынскім абслугоўванні для таго, каб мець магчымасць аплачваць рахункі за паліва. Бюджэт Пентагона, падкрэсліў Макговерн, можна істотна скараціць без якой-небудзь шкоды для нацыянальнай бяспекі, і іменна ў гэтым павінна заключацца задача кангрэса ЗША.

АМЕРЫКАНСКІ ШПІЯНАЖ У КАНАДЗЕ

Канадская радыёвяшчальная карпарацыя (Сі-бі-сі) перадала тэлевізійную праграму аб шпіёнскай дзейнасці Злучаных Штатаў на тэрыторыі Канады.

У гэтай тэлевізійнай перадачы выступілі былыя супрацоўнікі ЦРУ і пацвердзілі факты дзейнасці амерыканскай шпіёнскай службы ў Канадзе і яе супрацоўніцтва з канадскай разведкай. Шпіёнская дзейнасць амерыканскіх службаў прыкрываецца шырмай аднаго з аддзелаў Канадскага нацыянальнага навукова-даследчага савета ў Атаве, які, як сцвярджала Сі-бі-сі, на самай справе з'яўляецца разведвальным органам, што цесна супрацоўнічае з ЦРУ.

БССР

ОРДЭН ПРАЦОЎНАЙ СЛАВЫ

Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР выраашыў устанавіць ордэн Працоўнай славы I, II і III ступені для ўзнагароджання рабочых прамысловасці транспарту, будаўніцтва, сельскай гаспадаркі за самааддану высокапрадукцыйную шматгадовую працу на адным прадпрыемстве, у арганізацыі, калгасе або саўгасе.

Узнагароджанне ордэнам Працоўнай славы праводзіцца паслядоўна: III ступенню, II ступенню і I ступенню. (ак)

ДЗЕСЯЦЬ ЛЕПШЫХ

Па традыцыі ў канцы года Федэрацыя спартыўных журналістаў і рэдакцыя газеты „Физкультурник Белоруссии" называюць дзесяць лепшых спартсменаў БССР. А вось іх імёны, якія падаем у такім парадку, якое прыпала ім месца па конкурсу.

1. Аляксандр Кадзіраў — стралок, заслужаны майстар спорту, уладальнік трох залатых медалёў чэмпіяната свету па страляковаму спорту.

2. Аляксандр Газаў — таксама стралок, майстар спорту міжнароднага класа.

3. Міхаіл Жалабоўскі — бягун, чэмпіён Універсіяды, рэкардсмен СССР у бегу на 5.000 метраў, пераможца кросу на прыз газеты „Правда" на 8.000 метраў.

4. Віктар Сідзяк — лепшы шабліст свету ў 1973 годзе.

5. Вольга Корбут — праслаўленая зорка Мюнхенскай алімпіяды, абсалютная чэмпіёнка Універсіяды, уладальніца сярэбранага прызу Кубка Еўропы.

6. Васіль Сюльжын — дынамавец з Мінска. Заслужаны майстар спорту па вольнай барацьбе, дастойны наследнік Аляксандра Мядзведзя. За ім сусветны чэмпіянат па вольнай барацьбе, ды акрамя таго Сюльжын выйграў першынство Еўропы і заваяваў залатыя медаль на сусветнай Універсіядзе ў Маскве.

7. Уладзімір Зубкоў — чэмпіён свету па класічнай барацьбе, заслужаны майстар спорту.

8. Леанід Ліберман — таксама чэмпіён свету па класічнай барацьбе і заслужаны майстар спорту.

9. Мікалай Хахол — чэмпіён свету па веславанню на байдарцы-двойцы.

10. Галіна Логвінава — студэнтка Інстытута фізкультуры, чэмпіёнка свету па мастацкай гімнастыцы ў групавых практыкаваннях.

Жадаем ім далейшых поспехаў.

ШКОЛЫ ДЛЯ ЗДОЛЬНЫХ

Інстытуты Акадэміі навук БССР ствараюць спецыяльныя школы, у якіх развіваюць цікавасць і творчае мысленне вучні 9—10 класаў агульнаадукацыйных школ. Зараз дзейнічае ў Мінску адзінаццаць такіх школ. Яны ствараюць спрыяльныя ўмовы для паглыблення прыродных здольнасцей у галінах фізікі, геалогіі, археалогіі, матэматыкі, электронікі, хіміі і іншых навук. Для прыкладу, у школы юных фізікаў залічана амаль 900 мінскіх хлопцаў і дзяўчат. Намечана стварыць новую спецыялізаваную школу юнага кібернетыка.

ГЕРОЙ ПРАЦЫ

Іосіф Антонавіч Беластоцкі працуе брыгадзірам шафёраў аўтакамбіната № 4 Мінскага гарадскога аўтатранспартнага трэста.

За выдатныя поспехі ў выкананні і перавыкананні планаў 1973 года і прынятых сацыялістычных абавязацельстваў Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР І. А. Беластоцкаму прысвоена званне Героя Сацыялістычнай Працы з уручэннем Ордэна Леніна і залатога медаля „Серп і Молат". (вр)

ПОЛЬШЧА

ДЭЛЕГАЦЫЯ МАКЕДОНІІ

Ад 23 да 26 студзеня г.г. пабывала ў Польшчы дэлегацыя Сацыялістычнай Рэспублікі Македоніі. Правяла яна размовы ў Планавай камісіі Савета Міністраў і Міністэрстве замежнага гандлю. Тэмай размоў было супрацоўніцтва паміж ПНР і СРМ, асабліва ў галіне сыравіны.

ФАБРЫКА ДАМОЎ

На першай на Узбярэжжы фабрыцы дамоў, пабудаванай пад Калабжэгам, пачаліся прадукцыя будаўнічых элементаў. Праз паўгода, калі ўступяць у строй усе прадукцыйныя сілы, фабрыка будзе пастаўляць 6 тысяч пакояў у год.

ЭЛЕКТРАСТАНЦЫЯ „ПАЛАНЕЦ"

Паблізу гістарычнай мясцовасці Паланец пачалася будова чарговай вялікай цеплавой электрастанцыі. Магутнасць яе ў I этапе 1600 мегават.

„ДООКОЛА СВЯТА"

Адбыўся юбілей дваццацігоддзя папулярнага маладзёжнага ілюстраванага тыднёвіка „Доокола свята". Цяперашні тыраж часопіса звыш 300.000 экземпляраў.

„БЕЛАРУСКІ ДЗЕНЬ"

28 студзеня г.г. у другой праграме Польскай тэлевізіі адбыўся „Беларускі дзень". Дэманстраваліся дакументальныя фільмы „Беларуская балада" і „Ад Мінска да Салігорска" (польскія), „Братэрства талентаў" (беларускі), была „Зіма ў беларускім лесе" і быў „Карагод сяброў", „З танцам і песняй" і „У кругу танца", „Беларуская кухня" і „Паланез Агінскага" (беларускі мастацкі фільм). Спявалі таксама „Песняры". Большасць праграмы ішла ў колеры.

ШТУЧНАЕ ВОЗЕРА

Плаціна з зямлі і жалезабетона перагарадзіла ў Вісле-Чарнэ даліну Чорнай і Белай Вісэлкі, утвараючы штучнае вадасховішча, якое змесціць 5 мільёнаў кубаметраў вады. Паверхня вадасховішча звыш 30 гектараў, а найбольшае нагрувашчанне вады каля 25 метраў.

СПОРТ

● На чэмпіянаце свету ў планерным спорце, які праходзіў у Аўстраліі, паляк Францішэк Кэмпка здабыў бронзавы медаль (у класе стандарт).

● У міжнародным баксёрскім матчы маладзёжная зборная Польшчы перамагла чэхаславацкіх равеснікаў з лікам 16:6.

● У рэваншавай сустрэчы на Кубак уладальнікаў кубкаў „Рэсовія" разграміла партугальскіх валейбалістаў 3:0(15:4, 15:3, 15:10). (вл)

ВАЯВОДСТВА

ПЛЕНУМ ВК ПАРП

24 студзеня адбылося пленарнае пасяджэнне Ваяводскага камітэта партыі. Прысвечана яно было праблемам працы з моладдзю. У час падрыхтоўкі да пленума праведзены былі шматлікія размовы з моладдзю на ўсіх асяроддзях, а матэрыялы на пленум былі прапрацаваны ў 40 групах маладзёжнага актыву ў розных паветах.

У працы пленума ўдзельнічалі член ЦК ПАРП Л. Дэм'янюк, намеснікі члена ЦК Ул. Лотыш і С. Багуцкі, загадчык аддзела ЦК ПАРП Ю. Занеўскі. З дакладам выступіў сакратар ВК ПАРП Я. Златажынскі. Значная ўвага ў дакладзе была звернута на дзейнасць маладых членаў партыі ў маладзёжных арганізацыях, шмат увагі было прысвечана школе і настаўнікам, праблемам гмінных зборных школ, прадшкольнаму выхаванню, вырашэнню праблем беластоцкіх вышэйшых школ.

У дыскусіі выступалі настаўнікі, грамадскія маладзёжныя і партыйныя дзеячы, выхаваўцы рабочай моладзі. З заключным словам выступіў З. Куроўскі. Ён запрапанаваў увесці для ўсіх членаў маладзёжных арганізацый, па прыкладу ЗМС, „Індэкс года 30-годдзя Народнай Польшчы" і запісваць туды ўсё, што зробіць кожны член арганізацыі (апрача штодзённых абавязкаў у працы ці вучобе) у гонар юбілею народнай улады. Прапанова была прынята.

СЕСІЯ ВРН

Сесія Ваяводскай рады нарадовай зацвердзіла план і бюджэт грамадска-гаспадарчага развіцця ваяводства на 1974 год. Як гаварыў, адкрываючы сесію, I сакратар ВК ПАРП З. Куроўскі, існуюць яшчэ немалыя нявыкарыстаныя рэзервы. І таму добра было б, каб гаспадарчая дзейнасць гэтага года ішла пад лозунгам „Раўненне на найлепшых". Галоўныя моманты плана на гэты год ахарактарызаваў беластоцкі ваявода З. Стрыха. Адной з найважнейшых задач ён назваў умацаванне дасягнутых у апошнія гады тэмпаў развіцця гаспадаркі і далейшае паляпшэнне эфектыўнасці гаспадаркі.

У дыскусіі выступіла 13 радных. Ад імя клуба радных ПАРП выступіў II сакратар ВК ПАРП Ул. Юшкевіч. Ён унёс прапанову, каб Ваяводскае ўпраўленне апрацавала канкрэтныя праграмы выканання такіх спраў, як утрымоўванне рынкавай раўнавагі, забеспячэнне далейшага развіцця індывідуальнага будаўніцтва, паляпшэнне працы ПКС.

План грамадска-гаспадарчага развіцця Беласточчыны быў зацверджаны аднагалосна. (яч)

ГП БГКТ і рэдакцыя „Нівы" глыбока смуткуюць з прычыны смерці заслужанага настаўніка беларускай мовы ІЛЫ БЕРНАТА і выказваюць шчырыя спачуванні сям'і нябожчыка.

Niedziela — 3.II.

6.40 TV Technikum Rolnicze — Wskazówki metodyczne — lekcja 1. 7.10 TV Technikum Rolnicze — Język polski — lekcja 1. 7.40 TV Kurs Rolniczy. 8.25 Nowoczesność w domu i zagrodzie. 8.40 Bieg po zdrowie. 8.55 Program dnia. 9.00 „Teleranek". 10.20 PKF. 10.30 „Bogowie zapomnieli. ludzie pamiętają" — cz. III z serii „Nad Mekongiem" — film dok. („Czas i ludzie"). 11.30 Piórkiem i węglem. 12.00 Dziennik. 12.15 „Karajan dyryguje Beethovena". 12.50 Program wiejski. 13.20 Z kamerą wśród zwierząt. 13.50 III Telewizyjny Festiwal Widowisk Lalkowych dla Dzieci — Zakończenie. 15.00 Transmisja z Mistrzostw Europy w jeździe figurowej na lodzie. Pokazy mistrzów. 17.00 „My 74" — teleturniej. Walczą Warszawa — Wrocław. 18.00 Sportowy Magazyn Sprawozdawczy. 19.15 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 22.20 „Czarne chmury" — film TVP — odc. VII. 21.10 „Anda, cóż to za hece" — program rozrywkowy. 22.05 Informacyjny Magazyn Sportowy. 22.50 Dobranoc dla dorosłych.

Poniedziałek — 4.II.

12.45 TV Technikum Rolnicze — Wskazówki metodyczne — lekcja 7. 13.25 TV Technikum Rolnicze — Matematyka — lekcja 37. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Zwierzyniec". 17.30 Echo stadionu. 17.55 TV Kurier Mazowiecki. 18.10 Oferty. 18.25 Kronika Warszawy i Mazowsza. 18.45 Eureka. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 Teatr TV: L. Kruczkowski „Niemcy". 21.45 Program publicystyczny. 22.15 Pieśni Rachmaninowa i Bartoka śpiewa Wanda Bargiełowska-Kutkowska. 22.35 Dziennik.

Wtorek — 5.II.

6.30 TV Technikum Rolnicze — Wskazówki metodyczne — lekcja 7. 7.00 TV Technikum Rolnicze — Matematyka — lekcja 37. 9.10 „Kapitan Sligo" — film ameryk. („Strzały w Dodge City"). 10.00 Dla szkół: (kl. IV) „Dzieje starego Zamościa". 10.20 „Na Kamczatce" — film dok. radz. 13.45 TV Technikum Rolnicze — Matematyka — lekcja 1. 14.30 TV Technikum Rolnicze — Botanika — lekcja 1. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: Kino „Skrzat". 17.05 „Rodzina Durtolów" — film franc. — odc. 20 (ostatni). 17.30 Dla młodzieży: Magazyn „5×5". 18.00 Kronika Warszawy i Mazowsza. 18.20 Alpejskie Mistrzostwa Świata (zjazd kobiet). 19.10 Przypominamy, radzimy. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 „Kapitan Sligo" — film ameryk. („Strzały w Dodge City"). 21.00 Świat i Polska. 21.45 Wiadomości sportowe. 21.50 „Lublina się nie zapomina" — program rozrywkowy. 22.50 Dziennik.

Środa — 6.II.

6.30 TV Technikum Rolnicze — Matematyka — lekcja 1. 7.00 TV Technikum Rolnicze — Botanika — lekcja 1. 7.30 Filmoteka Arcydzieł: „Ulica złoczyńców" — cz. I — film franc. fab. („Komedianci"). 9.05 Dla szkół: (kl. VII) Chemia. „W świecie atomów". 10.00 Dla szkół: (kl. VII) Fizyka. „O cieple". 11.05 Dla szkół: (kl. VII) Historia. „Polscy uczeni". 12.45 TV Technikum Rolnicze — Fizyka — lekcja 16. 13.25 TV Technikum Rolnicze — Uprawa roślin — lekcja 24. 14.40 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka. 15.55 NURT — Psychologia. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Latający Holender". 17.10 Losowanie Małego Lotka. 17.20 Informacje — Towary — Propozycje. 17.30 Alpejskie Mistrzostwa Świata (slalom gigant mężczyzn). 18.10 Kronika Warszawy i Mazowsza. 18.30 „Świadek" — film TV Czechosłowackiej — odc. II („Łuk tęczy"). 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 Filmoteka Arcydzieł: „Ulica złoczyńców" — cz. I — film fab. franc. („Komedianci"). 21.55 Wiadomości sportowe. 22.05 Dean Reed i jego piosenki. 22.20 Dziennik. 22.35 Sprawozdanie z międzypaństwowego meczu w piłce ręcznej mężczyzn Polska — Norwegia.

Czwartek — 7. II.

6.30 TV Technikum Rolnicze — Fizyka — lekcja 16. 7.00 TV Technikum Rolnicze — Uprawa roślin — lekcja 24. 8.30 „Krąg" — film fab. radz. 10.00 Dla szkół: (kl. II lic.) Język polski. „Poezja krajowa XIX wieku". 10.30 „Galeria sztuki w Berlinie" — film dok. NRD. 11.05 Dla szkół: (kl. III lic.) Język polski. „Staff — Leśmian — Tuwim". 13.15 TV Kurs Informatyki — „Automatyzacja obliczeń inżynierskich". 13.45 TV Technikum Rolnicze — Botanika — lekcja 2. 14.30 TV Technikum Rolnicze — Uprawa roślin — lekcja 1. 15.05 Matematyka w szkole: „Mnożenie w zakresie 30-tu". 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Ekran z bratkiem". 17.45 PKF. 17.55 Alpejskie Mistrzostwa Świata (slalom kobiet). 18.25 Kronika Warszawy i Mazowsza. 18.45 Program publicystyczny. 19.10 Przypominamy, radzimy. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 „Krąg" — film fab. radz. 21.45 Wiadomości sportowe. 21.50 Program publicystyczny. 22.15 „Coś podobnego" — V — magazyn rozrywkowy. 22.55 Dziennik.

Piątek — 8.II.

6.30 TV Technikum Rolnicze — Botanika — lekcja 2. 7.00 TV Technikum Rolnicze — Uprawa roślin — lekcja 1. 9.10 „Czarne chmury" — odc. VII — film TVP. 10.00 Dla szkół: (kl. VI) Geografia. „Czarne bogactwo". 10.30 „O sztuce Traco-Gotów" — film dok. rum. 11.05 Dla szkół: (kl. I—III lic.) Wychowanie techniczne. „Problemy współczesnego budownictwa". 12.45 TV Technikum Rolnicze — Język polski — lekcja 29. 13.25 TV Technikum Rolnicze — Chemia — lekcja 30. 14.40 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. , 15.55 NURT — Filozofia. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Pora na Telesfora". 17.25 Wychowanie fizyczne — receptą na zdrowie. 17.50 Tygodnik Informacyny Młodych. 18.05 Dla młodzieży: „Dwie szkoły" — telekonkurs. 18.25 Kronika Warszawy i Mazowsza. 18.45 „W gościnie u królowej Hatszepsut" („Klub Sześciu Kontynentów"). 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 „Co śpiewają nad Wełtawą" — program rozrywkowy. 20.45 Panorama. 21.25 Teatr TV na świecie: V. Alfieri „Agamemnon" — cz. I. Spektakl TV Włoskiej. 22.30 Informacje — Towary — Propozycje. 22.40 Dziennik. 22.55 Wiadomości sportowe.

Sobota — 9.II.

6.30 TV Technikum Rolnicze — Język polski — lekcja 29. 7.00 TV Technikum Rolnicze — Chemia — lekcja 30. 9.00 Dla szkół: (kl. V) Geografia. „Wulkany i trzęsienia ziemi". 9.30 Filmy z Marleną Dietrich: „X — 27" — film fab. ameryk. 11.05 Dla szkół: (kl. VIII) Geografia. „Gospodarka Australii". 13.00 Alpejskie Mistrzostwa Świata (slalom kobiet). 14.00 TV Technikum Rolnicze — Chemia — lekcja 1. 14.40 TV Technikum Rolnicze — Język polski — lekcja 2. 15.10 Program dnia. 15.15 Program I proponuje. 15.30 Redakcja Szkolna zapowiada. 15.40 TV Informator Wydawniczy. 16.00 Dziennik. 16.10 Dla dzieci: „Bajka o diable w kurtce" — film NRD. 16.30 Dla młodzieży: „Bilet". 17.10 Nie tylko dla pań. 17.55 „Emilia" — film TV ang. — II odc. („Rodzina Straussów"). 18.45 Pegaz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.15 Filmy z Marleną Dietrich: „X — 27" — film fab. ameryk. 21.45 Dziennik. 22.05 „Daniel". 23.00 Wiadomości sportowe. 23.20 „Canzonissima" — włoski program rozrywkowy.

Piątek, 1 lutego

14.25 Program dnia. 14.30 Szkoła szachów. 16.35 Film fab. 17.45 Mistrzostwa Europy w jeździe figurowej na lodzie. Mężczyźni. 19.00 Czas.

Sobota, 2 lutego

7.00 Program dnia. 7.30 Film dokument. 8.20 Koncert. 10.45 Poezja. 11.00 Program muzyczny. 12.50 Mistrzostwa Europy w jeździe szybkiej na lodzie. 13.10 Komedia filmowa. 15.30 Filmy animowane. 16.15 Film fab. 17.00 Cyrk. 17.40 Spektakl teatru muzycznego z Pragi. 19.00 Czas.

Niedziela, 3 lutego

7.00 Program dnia. 11.15 Przegląd międzynarodowy. 11.30 Kiosk muzyczny. 12.00 Mistrzostwa Europy w jeździe szybkiej na lodzie. 12.50 Koncert literacki. 14.00 Panorama międzynarodowa. 14.30 Filmy animowane. 15.00 Mistrzostwa Europy w jeździe figurowej na lodzie. 17.30 Program muzyczny. 18.00 Klub filmowy. 19.00 Czas.

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА—МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 181

*

Зноў беланогі снег
Пабег у шыр пругменя
І стала мне шырока
Стала вольна
І вецер зачарпнуў
Сняжынкі у далоні
Пабег задзёрыста
Сабой davольны
І я бягу ў дзяцінства
Белаю дарогай
Няма праблем
Няма ідэй
Няма турботаў
Я чысты
Беласнежны
Беланогі
Заблытаны у беласнежны мотак

Алесь Барскі

ВЕРУ

Веру ў каханне крынічнычыстае і ў розум нябесна-бяздонны, і ў годнасць таполеблакітную, ствараючыя падабенства Хрыста нявольнікамі вынсёнага ад зайздрасці тым, якія ўмелі паміраць. І ў смутак, поле асеннне, і ў радасць, квітненне ўрачыстае, даступныя слязам роспачы альбо захаплення. І ў спакой, зорку нявечную, і ў зямлю, глыбіні невядомыя даючыя нескапчонасць праміняннаў альбо бессмяротнасць. І ў гнеў, вяртанне заўзятае, і ў маўчанне, жанчыну зганьбаваную, дакранаючыя сумлення жывога альбо ўяўлення.

Веру ў жыццё, смерць яго і ўваскрашэнне.

І ў вечнае, бо бязмежнае.
І ў свет.

Веру!

Сакрат Яновіч

* * *

Белавежцам

Стаялі коні на тратуары.
Ніхто не ведаў: чые, чаму?
На месцы тым, дзе быў хамут,
Віселі звонкія гітары.

Натоўп людзей, як жыта летам,
Хістаўся ў нарастаючай гарачцы...
— Гарэзнікі! Прайдохі гэтыя паэты!
Вучыцца ў школу! Ці хутчэй
да працы!

І выйшаў нейкі гаспадар,
Іх ў воз запрог і засупоніў,
І скінуў яшчыкі гітар,
І ўсе ўбачылі, што гэта коні.

Ян Чыквін

СІНІ БЕРАГ

Прыстань чаканнем прыспала прыгоды
І нават лісток не ўпаў картай прайгранай
Вяршыні елак згарнулі яе чорны шаль ночы
Сіні бераг сном таямніцы жаданай
Зашуршэў нагамі ў пяску надрэчным

А ўслед паляцелі сляды спатканняў
Павіслі ў абрывах на ластавак ножках
І сонца рыбай плюснула ў вадзе
А грознае вока волата пушчы зубра
Агонь распаліла ў крупінках расы

Зайграла аркестра лясным вінам ягад
Сачысты вецер крануў лёгка струны за руку
Ужо сіні бераг згінуў маленькаю іскрай
Я толькі чую цяпло твайго цела
Шапчу твае імя распаленымі вуснамі.

Ул. Гайдук

Замкнулось віеко часу

Вітёр ліжэ шыбы,
Як сумленне душу.
Зэмля обдэрта з жыця...
Коб нэ опалі хоч разом з лісьцём!
Пусто і сумно
На нэбі, як на могілках,
Крыжыы журавлюв,
Йіх піесьня
і эхо зэлені
Замкнулі віеко часу.

*

За намі мінулы дні.
Рука затыснулась на шклянці.
Выпьем! —
Чы хтось знае,
што нас ждэ?

*

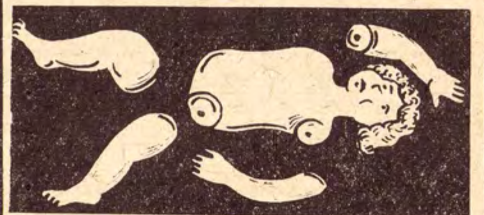
Голова о стуол опэрта —
Замкнулось
віеко часу.

Іван Кірызюк

Штодзённасць

На дыбачкі
ўзнімаецца дзіця
да акенца кіёску
забаўку
кладзе яму белая жанчына
на здымак у газеце
в'етнамскага дзіцяці
без рук.
Абедзвюма ручкамі
прыціскае ляльку
не знае
што можна
не мець рук.

Кастусь Бандарук

ПЕСНЯ

Песня
плыве,
узнімаецца ў паветра,
даходзіць да грудзей,
сціскае за сэрца,
выціскае слёзы.

Паэты,
кампазітары,
спевакі,
гэта да вас
адносіцца:
цешце людзей,
не карайце
смуткам,
не паіце слязьмі,
будзіце
на тварах усмешкі.

Гавораць людзі,
што смех прадоўжвае жыццё.

Ніна Гаўрылюк

Аб адной дзяўчыне

(Успаміны)

Мела зялёныя вочы
і больш
не памятаю
Агульна была прыгожая

І мела дванаццаць
год

Я бачыў
як мянялася
бачыў яе пачатак
канца не

І як заўсёды
так і тут
раз была кабетай
другі раз
дзіцём
упартым
Памятаю

Гэта было даўно
Мела зялёныя вочы

А цяпер? Што цяпер?
Дзе дванаццаць год?
Ёсць толькі
зялёныя вочы
І пры чым тут яны?

Ірэна Баравік

Благавешчанскі сабор у Супраслі быў заснован у у 1503 годзе, у 1557 годзе яго аздобій фрэскамі сербскі мастак Нектарый.
(з хронік)

З іконаў вочы святых глядзяць з дакорам і ласкава, асуджаюць і клічуць, з недасяжнай усеабымаючай мудрасцю дзівуюцца ўчыненаму чалавекам злу і абяцаюць яму адпушчэнне грахоў. А ў іх цёмнай глыбіні тоіцца тая бязмежная слодыч вечнасці, пра якую ў глухім куточку кожнай людской душы хаваецца нейкая надзея, кволенькае спадзяванне, але такое прывабнае, захапляючае, святое.

— І не выпадкова далі яму імя Нектарый, значыць — салодкі, прыемны. — Заўважае з задумаю ў голасе архімандрыт Сергій Кімбар і, сочачы за звітнымі рукамі манаха-мастака, звяртаецца да гетмана Рыгора Хадкевіча, што сама не адрывае сваіх вачэй ад пэндзля Нектарыя: — Ваша вялікасць, мы — інакі ўбогія, харством нясказаным спакушаныя, заказалі ў Нектарыя іконы на ўвесь сабор, а золата ў нашай каліце небагата. Плаціць не будзем мець чым.

Гетман глянуў на благавідны твар архімандрыта і ўсміхнуўся з гэтай просталінійнай хітрасці.

— Нічога, отча, і ваша каліта не такая ўжо бедная, але і я не паскуплюся. Гэта ж тут, у падземеллі, грабніцы маіх бацькоў пакаяцца.

Змрок у царкве гусцеў і зволына падымаўся ўверх, затапляў страліцыя залучыны зводу. Нектарый ужо збіраў свае пэндзлікі і гладышы з фарбамі. Гетман і архімандрыт выйшлі на царкоўную паперць.

Чырвонае кола майскага сонца кацілася за вяршаліны лесу, а з даліны ракі Супраслі падымалася лёгкая плёнка туману. Наваколле стогаласіла птушыным спевам.

Хоць да Заблудава — палаца магнатаў Хадкевічаў — усяго васемнаццаць вёрст, і коні былі б там яшчэ перад змярканнем, гетман рашыў пераначаваць у манастыры. Гетманскі повар, што ніколі не разлучаўся са сваім панам і дома і ў дарозе, пакорпаўшыся ў багатых манастырскіх кладоўках і натупаўшы на архімандрыцкай кухні, падаў на стол печанага дзікага селезня з грыбною начынкаю, агромністага язя ў студзені, сакавітую вэнджаную ласяціну

(Працяг на стар. 4)

БАЛЬ НА 400 ПАР

Быў гэта вялікі традыцыйны баль, якія варшаўскі аддзел БГКТ наладжвае заўсёды ў палавіне студзеня.

Швед гаварыў мне, што спачатку разлічвалі яны на 700 асоб. Аднак хутка аказалася, што колькасць ахвотных шмат перавышае іх планы. У сядзібе варшаўскага аддзела БГКТ на Сенаторскай дзверы амаль не зачыняліся ад наведвальнікаў, якія хацелі купіць уступныя білеты, а тэлефон не пераставаў званіць. Неабходна было чым хутчэй расстарацца дадатковыя столікі, крэслы, яду і напіткі... Арганізацыйны камітэт працаваў грамадскім чынам. А такім спосабам наладзіць такое вялікае культурнае мерапрыемства нялёгка.

Трэба было прыбраць і ўпрыгожыць аграмадныя залы. Тут пастараліся студэнты беларускай філалогіі. Дзяўчаты і хлопцы, як кажуць, працавалі па цэлых днях і начах, каб толькі паспець на час, каб госці адчувалі сябе, як у райскіх палатах. З іх, студэнтаў, складалася таксама парадкавая служба.

...І вось аркестр Уладзіміра Берзана заняў месца на эстрадзе. Меў быць яшчэ адзін аркестр — з Бельскага беларускага ліцэя, а з ім — артысты-аматары з калектыву „Васілёчкі". Здарылася аднак інакш. Аўтобус, на якім выбраліся сябры з Бельска, недзе папсаваўся ў дарозе, і яны не змаглі дабрацца ў Варшаву.

...Дзесятая гадзіна вечара. Бадзёры рытм моднага танца выклікае на паркет сотні пар. У святле пражэктараў, якія колерамі радугі пранізваюць залу, серабром і золатам замільгацелі бальныя сукенкі дам.Назіраючы за гэтымі танцуючымі парамі, прыпамінаюцца мне сцэны з кніжак і фільмаў, якіх кожны з нас шмат начытаўся і нагледзеўся. XIX стагоддзе. Палац нейкага графа або князя... Пара за парай... Паланез або мазурка... Уборы зіхацяць золатам... Ці гэта сон? То ж тут жа... не што іншае... Пад хрустальнымі, цудоўнымі жырандолямі, якія іскрацца маланкавымі водблескамі, сярод аграмадных калон, якія зіхацяць халодным святлом мармуру, па ўзорыстым паркеце пераліваецца гэты вясёлы, бестурботны натоўп. Хто яго складае?

Некалькі асоб паспеў я пазнаць асабіста. Вось мой сусед за сталом, інжынер Мікалай Касьянюк і яго жонка Вера. Ён сам з вёскі Мікулічы пад Мілейчыцамі. За ім шлях ад чорнарабочага на сталічных будовах да праектанта аграмадных будынкаў у Варшаве. Вера — родам з Клейнік, закончыла беларускую філалогію ў Варшаве, цяпер там настаўнічае, вучыць рускай мове. За супольным сталом знаходзіцца таксама яшчэ адзін мой зямляк — Юрка Астапковіч, мгр інж., канструктар самалётаў, родам з Мілейчыц. Галоўным канструктарам Цэнтральнага інстытута аховы працы з'яўляецца наш зямляк мгр інж. Язэп Герасімюк. Юрка Валкавыцкі, родам з Белавежы, узначальвае транспарт Варшаўскай фабрыкі тэлевізараў, якая мае свой філіял таксама ў Беластоку. Мастак Пятро Шпаковіч з'яўляецца рэжысёрам у вытворчым аб'яднанні дзіцячых фільмаў. Яго жонка Галена, таксама наша зямлячка, інжынер-будаўнік. Сцяпан Фалькоўскі — доктар-псіхіятр, нарадзіўся ў Грабаўцы пад Бельскам. Магістр эканоміі Уладзімір Годун — гэта заслужаны зямляк і выдатны спецыяліст. Працуе старшым саветнікам Міністэрства замежнага гандлю. Магістр Уладзімір Наумчук, родам з Катлоў пад Бельскам, з'яўляецца адказным працаўніком Дзяржаўнай камісіі цэн. Уладзімір Якімчук канчае ў гэтым годзе Вайсковую медыцынскую акадэмію ў Лодзі... Што ж, усіх чатырыста пар не пералічыш... Аднак гледзячы на іх, адразу відаць, што месячны заробак кожнага можна скромна ацэньваць у межах 4—7 тысяч злотых. А яшчэ гадоў таму 10—20 назад амаль кожны з іх бегаў за бацькоўскімі каровамі, або матчынымі гусьмі і вельмі цешыўся, калі атрымаў нейкую найтаннейшую цукерку. І я таксама з іх ліку. А цяпер... мы на балі ў Палацы культуры і навукі. Шчырае дзякуй яго арганізатарам! Да сустрэчы, сябры, праз год!

Віктар Рудчык

Фота аўтара

ЛІСТ З Задрыпанкі

ХВАРОБА І ЦУДОЎНАЕ ВЫЗДАРАЎЛЕННЕ ГАПКІ

Гапка занядужала. Ад бяссонніцы. Пражскі ваяж усё пераживае. А тут яшчэ той Кагоўтэк хвастом віляе. Хоць Парфен і кажа, што гэта камяк запэцканага пылам снегу ў ільду, але хто ведае, ці ў тым камяку не замарожана нячыстая сіла. Прыгрэе сонца і вызваліць яе.

Непакой у думках Гапкі пасеяў Кастусь, які даказвае, што кожнае з'яўленне каметы прыносіць Зямлі няшчасце.

Ляжыць Гапка ў трывожнай дрымоце. Хвост Кагоўтэка пераносіць яе ў краіну ўяўлення.

Пыліць снег. Запражныя алені. Плаўнымі скачкамі, бы на замаруджанай кінаплёнцы, нясуць Гапку скрозь белую бездань. Нічога не відаць, ні аленяў, ні вупражы, толькі голас знаёмы ў вушах. У-у-у-ве-зууу! У-у-у-ве-зууу!.. Правал...

Сонца ў бяскрайнім смарагдавым купале. Не зямля — белая, іскрыстая пярына. Радасны спакой. Ля Гапкіных ног бярэмя мядзвежых шкур. А ў вушах той самы голас. Усё тваё!.. Правал...

Люстраныя сцэны. Рассоўваюцца. Мужчына ў белым. Просім, каралеўна!.. Правал...

Падлога ідзе ўверх. Аркестр. Вэсэліст сэ! Ду кнэдлік? Паняаатна. І зноў Кагоўтэк! Кастусь казаў, што ў час папярэдняй сустрэчы з Зямлёй камета пагражала газам, які мог развеселіць зямлян да смерці. Вось табе і Вальпургіева ноч! Не трэба вяселля!.. Правал...

Кагоўтэк згубіў над Задрыпанкай хвост. Кастусь прадказвае егіпецкую цемру і патоп, Харытоніха — геену вогненную, а Парфен кажа, што руля Кагоўтэку адарвалі сонечныя вятры і, хоць гэта падзея адбылася над Задрыпанкай, Кагоўтэк помсціць нам не будзе... Правал...

У Гапкіных руках хвост Кагоўтэка. Хвошча ім па спінах задрыпанцаў, што на вечары ўспамінаў рагаталі з яе пражскай няўдачы. Найбольш дастаецца Парфену і Кастусю. Круцяцца як вужы. А Гапка хвошча, хвошча...

І засынае спакойным, здаровым сном.

І сніцца Гапцы залатая Прага 1984 года. Там і ўся Задрыпанка. Сядзяць у рэстаране „Люцэрна", ядуць кнэдлікі, „пільзнерам" запіваюць, а над імі хвастом віляе камета-рагатуха, тая самая, што нашых продкаў страшыла Вальпургіевай ноччу. Пачынаецца новы касмічны спектакль.

Але аб ім праз дзесяць год.

Ваш Даніла

ТАК БЫВАЕ...

СЫН І БАЦЬКА

У Чыжах ёсць дом з нумарам 149. У ім разам жылі Кузьма і Еўфрасіння Чэпюкі са сваім сынам Васілём Чэпюком і яго жонкаю Верай. З-за дробязей, з-за свайго непатрэбнага гонару і брак у пашаны да сябе бацька і сын пачалі судзіцца за гаспадарку, за хату і іншую маёмасць. Судзіліся 15 год. Страцілі абодва на суды і адвакатаў многа грошай, нерваў і чалавечнасці.

Хто з іх больш вінаваты, а хто менш, цяжка ўжо сказаць, але наваг той факт, што ліцытаваную хату выкупіў бацька, што каморнік выкінуў сына з сям'ёй з гэтай хаты і ўсадзіў іх у нейкі нязносны цесны кутох, не выклікае спачування да сына ў многіх жыхароў вёскі Чыжы. Відаць, адносіны сына да бацькі далёка не былі салідныя. Упартасць, нетактоўнасць, самалюбства зусёды перашкаджаюць людзям жыць у згодзе, руйнуюць сем'і. Навошта гэта? Навошта?

Намнога лягчэй жыць і працаваць, лягчэй дзяліць радасць і смутак ды пераадольваць цярністыя сцежкі жыцця, калі ў хаце ўсё адбываецца без нервовасці, у сардэчнай атмасферы. У сям'і Чэпюкоў не было гэтай атмасферы і стварыць яе ніхто не прабаваў. І таму самыя родныя людзі, бацька з сынам судзіліся 15 год.

У Васіля Чэпюка паявілася цяпер сур'ёзная праблема — знайсці лепшую кватэру. Ён не згадзіўся з прапанованай суда, каб узяць і адрамантаваць хату ў суседняй вёсцы. Вырашыў запісацца ў верасні 1973 года ў жыллёвую спулдзельню ў Беластоку і настойвае цяпер, каб прыдзялілі яму як найхутчэй кватэру. Кажа, што яго ўмовы нязносныя. Гэта ўсё праўда. Але праўда таксама і тое, што кожны член спулдзельні таксама хаты чакае з нецярплівасцю.

Каб тую энергію і грошы, што страцілі на суды бацька з сынам, яны выкарысталі на будову яшчэ адной хаты, дык яна даўно ўжо стаяла б. І, можа, згода была б ды і дзеці Васі Чэпюка не былі б сведкамі бацькоўскіх непаразуменняў.

Страшна было б Васілю жыць і гадаваць іх, каб мог уявіць сабе, што яны некалі будуць адносіцца да яго так, як ён да свайго бацькі — Кузьмы Чэпюка.

Міхась Сваяк

ЧЫТАЙЦЕ і РАСПАЎСЮДЖВАЙЦЕ „Ніву"!

(Працяг са стар. 3)

ну, грудзістыя курапаты на ражне, стары сычаны мёд — усё манашаскія спакуслівыя ласункі.

Гетман загадаў прасіць да стала архімандрыта Сергія і мастака Нектарыя.

Айцец Сергій лішне не аднекваўся ад скаромнага — было ўжо па вялікадні. А ў Нектарыя дык аж вочы загарэліся. Расправіўшы сваю кучаравую чорную бараду ды закасаўшы шырокія рукавы манашаскай рызы, ён не даўся доўга ўпрошвацца і зараз жа, абабраўшы мясістую грудзінку курапаткі, не мешкаў пацягнуць парадкам мёду з чары.

Пяціфунтовая васкавая свяча кідала палахлівыя блікі на голыя сцены манашаскай келіі і не простую чорную мэблю. За вузенькім акенцам час ад часу адзывалася трашчотка манаха-стаража ды ў лазняках над Супраслю вухкала начная птушка — бухала.

Нектарый, добра перакусіўшы, расказваў:

— У Сербіі ў нас жыцця няма. Бязбожныя туркі-сарацыны за сто год свайго панавання ўсю кроў з нас высмакталі. За кожную дробязь або галаву на калодку або ў ясыр на вечную пагібель. Да малявання ў мяне змалку схільнасць была. Я ж паходжу з горада Нагарычына. Бацька мой мулярам быў. Пакуль яго туркі не пагналі ў далёкую Сінопу цвердзі будаваць, ён хаты людзям у Нагарычыне клеіў. І мяне з сабою браў, каб я рамяству прывучаўся. Матуля мая рана памерла, што я і не помню. А калі бацьку забралі, дык я і зусім сіротою застаўся. Прыгалубіў мяне наш царкоўны кціціар, а святар, маю здольнасць да малявання звочыўшы, прасіў абнавіць іконы і фрэскі ў царкве, што яшчэ коштам нашага цара Мілюціна ў 1313 годзе пабудавана была. Прыгожыя, цудоўныя там фрэскі. Асабліва постаць Юрыя, заступніка царквы.

— Святога Юрыя, — паправіў айцец Сергій.

— Так, над абнаўленнем фрэскі святога Юрыя я працаваў бадай з месяц. А калі ўсе фрэскі і іконы па-ранейшаму заззялі сваім хараством, царкву наведаў мясцовы турэцкі ўраднік-бей. Хадзіў па царкве і цмокаў тоўстымі губамі. А потым ка мне: „Мой новы гарэм мае гладкія сцены, але голыя. Мае ж новыя сербскія наложніцы вельмі любяць рэчы прыгожыя. Ты зразумеў?" У тую ж ноч кціціар і святар, ткнуўшы мне ў рукі пару манет ды клунак сякой-такой адзежыны, кажучы: „Не губі душы свае хрысціянскай, не аддавай таленту свайго гэтаму паганаму распуснiку! На святую гару Афон бяжы. Там толькі твой адзіны ратунак".

Свяча ліла свае духмяныя слёзы, а ў акенца заглядаў серп маладога месяца.

Панавала такая самая цішыня, як у Хіліндарскім манастыры на Афоне пасля брацкай вячэры. У такія ночы Нектарый любіў узбірацца на ўзвышша, што цягнулася самай сярэдзінай Афонскага паўвострава, і глядзець на Эгейскае мора. У халодным бляску месяца марская хваля прагна накідвалася на прыбярэжныя скалы, як быццам хацела іх скрышыць і паглынуць. І Нектарыя апаноўвалі жах. „Што ж ты значыш, кволенькая лапінка хрысціянства, у гэтым моры магаметанскага засілля?!" — звяртаўся ён да Афонскай манашаскай рэспублікі. — Цябе ўсяго пяцьдзесят вёрст удаўжкі і паўвярсты ўпапярок. Цэрпіць цябе крыважэрны султан толькі да таго часу, пакуль не апусцелі ад золата патайныя кладоўкі манастыроў, і ты штогод адпраўляеш у Істамбул непасільны гарач, якім адкупляешся ад смерці. А што будзе з табою, калі золата не стане ў кладоўках?". Пра гэта прааста не хацелася думаць. Нектарый спускаўся ў сваю келію і, растрывожаны цяжкімі думамі, не мог заснуць аж да світання.

Пасля заканчэння прац у сербскім Хіліндарскім манастыры, яго запрасіў ігумен рускага Панцеляймонаўскага манастыра таксама абнавіць іконы. У часе платы ён сказаў Нектарыю: „Вялікі дар маеш, брат Нектарый, багаты дар. А вось у далёкім Вялікім княстве Літоўскім, у нашай праваслаўнай абіцелі Супраслі новая царква ўзведзена ды няма каму яе аздобіць. Можа адважышся?" Нектарый думаў доўга, можа тыдні тры, а потым рашыўся.

Прабірацца ў няведамы Супрасль давялося акружною дарогаю: плысці па морах Эгейскім, Крыцкім, Адрыятычным у Венецыю, а затым брысці праз Вену, Кракаў, Варшаву. Месяцаў чатыры тоўкся, але ўсё ж у Супрасль трапіў. І наваг падарунку не страціў, што ігумен Панцелеймонаўскага манастыра для абіцелі Супрасльскай ахвяраваў. Быў гэта тоўсты і цяжкі старажытны, недзе з адзінаццатага стагоддзя, рукапіс кірылаўскім пісьмом. Яго жыція мучанікаў, легенды і прамовы мелі падтрымоўваць на духу маладую супрасльскую брацію.

— Пакажы, отча, падарунак, — Хадкевіч спыніў апавяданне Нектарыя.

Айцец Сергій замітусіўся, скрыпнуў дзвярыма і праз нейкую хвіліну ў руках гетмана спачыла аб'ёмістая кніга ў скураным пераплёце. Хадкевіч гартаў яе тоўстыя пажаўцеўшыя ад даўнасці ліст, любаваўся загалоўнымі літарамі, віньетамі, роўным і выразным пісьмом.

— Цудоўная рэч!" — не ўстрымаў ён свайго захаплення.

Разышліся спачыць далёка пасля поўначы. У лозах над Супраслю галасілі салаўі.

Нектарый працаваў усю вясну, лета і восень 1557 года. Толькі, калі першыя прымаразкі пабілі ў манашаскім агародзе крапіву, у звонкі кастрычніцкі золак прыслужнікі падвялі пад нізенькія

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЦЁТКА (ЭЛАІЗА ПАШКЕВІЧ) 1876—1916

Цётка належыць, несумненна, да адной з найбольш каларыстычных постацей у беларускай літаратуры. Была яна першай, калі не лічыць Канстанцыі Буйлы, беларускай жанчынай, надзеленай сапраўдным літаратурным талентам. Яе смелае жыццё, дзейнасць і творчасць ідэальна змяшчаюцца ў рамках нашаніўскай пары. Таму можам яе лічыць тыповай нашаніўскай пісьменніцай. Праўда, прымаючы пад увагу крайні радыкалізм яе поглядаў, можна думаць, што ідэалогія як бы выходзіць па-за рамкі нашаніўскай ідэалогіі. Няма аднак сумненняў у тым, што Цётка не толькі згаджалася з галоўным ідэйным напрамкам „Нашай нівы“, але была адным з актыўных стваральнікаў гэтага напрамку.

Цётка паходзіла з дробнай шляхты і была каталічкай. Гэтыя два факты былі, несумненна, істотнай перашкодай у далучэнні Цёткі да беларускага нацыянальнага руху і прыняцці ёю нашаніўскай ідэалогіі, якая была па сутнасці ідэалогіяй сялянскай. Калі шукаць прычын, з-за якіх Цётка выраклася абароны інтарэсаў свайго шляхецкага класа і прыступіла да абароны інтарэсаў беларускага сялянства, дык трэба звярнуць увагу на творчасць Багушэвіча. Цётка ўжо ў маладосці пазнаёмілася з творчасцю Багушэвіча. Ведала, бадай, і практычную дэмакратычную дзейнасць гэтага пісьменніка. Рашыла пайсці ў яго сляды. Гаворачы аб прычынах высакароднай абароны Цёткай беларускага сялянства і беларускай прыгнечанай нацыі, не можам звяртаць увагу толькі на ўплыў Багушэвіча ці каго-колечы іншага. Прычын гэтых трэба шукаць і ў эмацыянальнасці Цёткі, у спачувальнай шчырасці яе душы, у яе альтруізме, у дапытлівасці яе натуры, уменні глядзець на рэчаіснасць, аналізаваць яе і рабіць практычныя вывады.

Дзякуючы гэтаму Цётка прыйшла да вываду, што з'яўляецца яна неаддзельнай часткай беларускай нацыі і што абарона інтарэсаў гэтай нацыі з'яўляецца яе элементарным абавязкам.

Нарадзілася Цётка 3.VII.1876 года непадалёк ад Ліды. Амаль усё дзяцінства прайшло ў маёнтку дзеда, у мясцовасці Тэрэсін. Нядрэнныя ў параўнанні з сялянствам матэрыяльныя ўмовы дазволілі апекунам малой Лізы вучыць яе пры дапамозе дамашніх настаўнікаў. Ужо ў дзяцінстве заўважаецца склоннасць Лізы да хвароб. Факт гэты не дазваляе на бесперастойны адукацыйны працэс.

У 1892 годзе пачынаецца ў жыцці Цёткі новы перыяд — перыяд жыцця па-за бацькоўскім і дзядоўскім домам. У гэтым годзе Цётка едзе ў Вільню і паступае там у прыватную земскую гімназію. Вучыцца з перапынкам. Слабое здароўе дае аб сабе знаць. Аднак вучыцца наогул добра. З замілаваннем адносіцца да кнігі. Асабліва цікавіцца гуманітарнымі навукамі.

У 1902 годзе бачым ужо Цётку ў Пецярбурзе. Вучыцца яна там на папулярных у Расіі курсах Лесгафта. Прабыванне ў Пецярбургу мела вялікае значэнне ў працэсе крышталізацыі нацыянальнай і грамадскай свядомасці Пашкевіч. У той час у Расіі даспявала атмасфера сацыяльнай рэвалюцыі. Адмоўныя адносіны да палітычнай сістэмы, да ідэі непарушнасці Расійскай імперыі дамінавалі і ў асяроддзі рабочага класа, і сярод вечных пратэстантаў — студэнтаў. Не без значэння быў і той факт, што Пецярбург быў вялікім цэнтрам, у якім знаходзіліся вялікія групы прадстаўнікоў нацый, прыгнечаных царызмам. Палякі, літоўцы, фіны, прадстаўнікі закаўказскіх і азіяцкіх народаў стваралі больш або менш спаеныя нацыянальныя арганізмы. У асяроддзях гэтых апрача ідэі грамадскага вызвалення ўзрастала ідэя нацыянальнай свабоды і роўнасці.

Дапытлівая натура Цёткі не была абыякавай на гэтыя ідэі і імкненні. Сутыкаючыся з прадстаўнікамі іншых народаў, слухаючы іх выказванні, знаёмячыся з іх ідэямі, планамі і намерамі, Цётка прымервала іх да беларускіх патрэб і магчымасцей. Прыйшла яна да вываду, што лёс беларусаў павінен вырашацца ў Беларусі. Таму вяртаецца на Беларусь і прымае актыўны ўдзел у стварэнні першай беларускай нацыянальнай арганізацыі Беларускай рэвалюцыйнай грамады.

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

ФЁДАР НЕДЗВЕДЗЬ

Малады селянін Фёдар Недзведзь з Орлі Бельскага павету з'яўляецца перадавіком па сельскагаспадарчай прадукцыі. Вядзе ён 15-гектаравую гаспадарку. Мае высакаякасныя зямельныя ўгоддзі, на якіх расце нават пшаніца і буракі.

Штогод дастаўляе ў дзяржаўныя засекі каля 7 000 кілаграмаў збожжа і яшчэ больш бульбы. „Другога хлеба“ збірае ён не менш 320 цэнтнераў з гектара. Спецыялізуецца ў вырошчванні збожжавых культур. Вядзе доследныя палеткі з ячменем. Дзякуючы свайму вопыту і сельскагаспадарчай літаратуры збірае ўсё большыя ўраджаі. Дома ў яго поўныя засекі жыта, аўса, пшаніцы.

Фёдар Недзведзь у палявых работах карыстаецца ўласным трактарам з падвеснымі машынамі. Некаторыя сельскагаспадарчыя машыны бярэ ў мясцовым МБМ-е. У вольны час дапамагае сваімі машынамі сабраць ураджай суседзям.

Фёдар Недзведзь завёў у сябе свіней. У мінулым годзе прадаў дзяржаве на ГС-аўскіх пунктах скупкі хатняй жывёлы 11 свіней, у тым ліку амаль 400-кілаграмавую свінаматку.

Ён запалонены сваёй нялёгкай працай на гаспадарцы.

— Чалавек не стамляецца, — кажа перадавы селянін, — калі бачыць, што праца яго карысная ды ўлады хваляць. Не шкадуе тады дзён пражытых, лягчэйшай становіцца кожная, нават найцяжэйшая праца.

Тэкст і фота **Я. Ц.**

дзверцы яго келіі пару коней: аднаго пад сядлом, другога з прытрочанымі мяхамі. Нектарый збег па стромкіх усходнях, паправіў мяхі на кані. Нябачна для прыслужнікаў крануў тугі мяшочак, што пакоіўся пад кашуляю на яго грудзях. Усміхнуўся сам да сябе: „А ўсё ж не пакрыўдзілі. Будзе з чаго год некалькі жыць — усе манеты залатыя“.

Архімандрыт Сергій выйшаў са свае абіцелі пазяхаючы і з падпухшымі ад сну вачыма:

— Шчаслівай дарогі табе, сыне. Калі на Афон прыбудзеш, пакланіся ад нашай лаўры Супрасльскай усім тамашнім месцам знатным.

А калі за манастырскімі варотамі заглох тупат конскіх капыт, айцец Сергій падняўся на паперць царквы, шырока расхінуў дзверы і ў соты мо раз пачаў любавацца фрэскамі.

Вочы святых глядзяць з дакорам і ласкаю, асуджаюць і клічуць, з недасяжнай усеабымаючай мудрасцю дзівуюцца учыненаму чалавекам злу і абяцаюць яму адпушчэнне грахоў.

*

У ліпені 1944 года нямецкі камандзір атрада знішчэння не здолеў вытрымаць сілы дакору гэтага зроку. Загадаў мінёрам раскласці пад сценамі ўнутры царквы пакункі з дынамітам. Тыя, глянуўшы з-пад ілба на фрэскі Нектарыя, найбольшы пакунак паклалі пад постаццю Юрыя. Яна была найпрыгажэйшая. Ціхую і пагодную ліпнёвую раніцу разарваў скрыгатлівы выбух і асляпіла шэра-чорная хмара дыму і попелу.

Так, Нектарый — значыць: салодкі, прыемны.

Мікалай Гайдук

Непрытульная пачакальня

Няраз даводзілася мне быць у Валілах або Гарадку Беластоцкага павету. Калі збіраўся ехаць поездам, заходзіў у пачакальню ПКП у Валілах-вакзале. Вельмі ж непрытульная яна. Пасажыры і тутэйшая моладзь (бо яна часта заходзіць сюды курыць папяросы або „так сабе“) кідаюць дзе папала паперкі, смецце ад семячак сланечнікаў і гарбузоў, топчуцца ля печкі і выносяць на ботах попел.

На нашу думку, неабходна часцей замятаць падлогу ў вакзальнай пачакальні, а таксама звярнуць больш увагі на тых, хто засмечвае падлогу.

Асобнай увагі патрабуюць надпісы на развешаных на сценах пачакальні раскладах язды паяздоў. Дапісаныя заўвагі ды рысункі не найлепш сведчаць аб культуры людзей, карыстаючыхся з валілаўскай пачакальні. (ця)

Цёмна на вуліцы

Зараз зіма. Дні кароткія, а ночы доўгія. У такую пару года больш эксплуатуецца вулічнае асвятленне. Часцей здараецца, што перагараюць лямпачкі і неабходна завінціць новыя. А на гэта, як вядома, маюць дазвол толькі электраманцёры. Высылае іх па запатрабаванню энергетычнае прадпрыемства. Шкада толькі, што часта тэлефонная заява астаецца без ніякага водгуку.

Перагарэлі электралямпачкі вулічнага асвятлення ў Новым Ляўкове Гайнаўскага павету. Не ўсе лямпачкі гараць у Ахрымах, Падляўкоўі і іншых вёсках. Жыхары гэтых вёсак ужо пару месяцаў прывыкаюць да вулічнай цемры. Людзі ходзяць з ліхтарыкам. Аднойчы ў Новае Ляўкова прыехалі манцёры, каб у аднаго гаспадара памяняць „корак“ на стаўбе. На тым самым стаўбе ёсць спаленая электралямпачка. Калі гаспадар папрасіў, каб укруцілі новую, электраманцёры адну знайшлі і ўкруцілі. Але большай колькасці не захацелі завінціць. Параілі лепш пазваніць да іх у другі раз, тады зноў прыедуць. Так і дагэтуль блішчыць толькі адна лямпачка, прабіваючы начную цемень навокал.

...А ў вёсцы ж жыхары слухаюць па радыё і тэлевізару, што ідзе шырокая дыскусія аб ашчаднасці гаручага. Слухаюць і дзівуюцца, калі ўспомняць тых электраманцёраў.

Многа электралямпачак перагарэла і згасла (ці хаця не назаўсёды?) на стаўбах побач дарогі Валілы-вакзал — Гарадок у Беластоцкім павеце. Не ўсе электралямпачкі гараць таксама ў самой сталіцы адной з большых гмін — Гарадку. Тут на месцы ёсць нават электраманцёрскі пастарунак. На вуліцы мала дзе толькі відна. Праўду кажуць, „найцямней бывае пад ліхтаром“. (ця)

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

ЛЮБОЎНАЯ

103

Allegro

А ў по-лю вяр-ба, пад е-ю ва-да. Там ста-я-ла, во-ду

бра-ла дзеў-чы-на ма-я. Там ста-я

А ў полю вярба, пад ёю вада.
Там стаяла, ваду брала
Дзеўчына мая.
— Дзеўчыно мая, напой мне каня!
— Ой, ні буду я паіла —
Ні жана твая.
— Хаця ні жана — каханка мая,
Дай жа, дай жа коню воды
Хаця ж з поўвядра!
Конік воду п'е, капытамі б'е
— Стшэжшся, стшэжшся, дзеўчынанько,
Бо он це заб'е!
— Хоця ж замерыць, але ні ўдэрыць —
Права рончка, злотны персцень —
То мне обронiць.
Права рончка, злотны персцень —
То мне обронiць.

Ад Варонка Анелі, год 75, вёска Снічаны, гміны Сідра Сакольскага павету, запісаў 27 снежня 1973 года Мікалай Гайдук. З магнетафоннай стужкі нотны запіс зрабіў Эдуард Гойлік.

ЦІ АЛЯ МАЕ КАТА?

Як цяжка часамі даюцца першыя словы і сказы з буквара!

Скланяюцца маленькія галоўкі над кніжкай, стараюцца звязаць літарку з літаркай, язычкі з натугі прыкусваюць. Для дзяцей гэта цяжкая праца. Далёка не ўсе бацькі ўмеюць іх заахвоціць да гэтага, нуднаватага спачатку, занятку і яшчэ менш бацькоў умее адпаведна памагчы сваім маленькім студэнтам. То часу няма, то цярплівасці, а то і ахвоты. А дзяцей, вядома, на двор цягне. Да сяброў, сябровак, да гульняў. Цяжка сядзець за сталом, калі ў нагавіцы, здаецца, вожыка хтосьці палажыў. Так і свярбіць, каб кінуць усё і выбегчы з хаты. Застаюцца агрэхі — партыі нявывучанага матэрыялу, праблемы ў неабходных маламу чалавеку ведах. Дзіцё траціць усялякае зацікаўленне да навукі — ну, бо каму прыемна двойку за двойкаю хапаць, у хвасце класа плясціся. А дапамогі найчасцей знікуль не дачакаешся.

У школе настаўнік падганяе праграму, часу не мае, а ў хаце толькі лаюць за кепскія ацэнкі, а часамі і скуру лупцуюць. Хоць ты, сеўшы, плач.

Таму, калі мне Алёша Языкаў асвядаміў, што да іхняга Паўліка, які ўжо ў трэцім класе, настаўніца „вось так сабе“ дахаты прыходзіць, чытае з ім і ў навуцы памагае, я аслупеў.

Тройчы перапытваў Алёшаньку, як і што, пакуль да мяне дайшло нарэшце.

„А ці яна да нас толькі? Яна і да Чарка Вайткоўскіх, і да Юркі Савіцкага і да іншых ходзіць“, — тлумачыў мой інфарматар. „Так, так“, — прытаквае маці, Марыя Языкава. — Казала, што хоча, каб усе яе вучні абавязкова паспяхова школьны год закончылі. Я ўжо больш чым 8 год як сваіх дзяцей у школу пасылаю, а такога не бачыла“.

Гэта, каб настаўнік дахаты, і пры тым вось так сабе, дарма, з уласнай ахвоты. Проста не ведаеш, як дзякаваць.

Напэўна, гэта дзева якая старая, падумаеце. Ну, бо чаму іншаму хацелася б час на чужых дзяцей траціць? І вось памыліліся б, моцна памыліліся б.

Бо Ніна Маркевіч, пра якую расказваў Алёша, апякунка трэцяга класа пачатковай школы ў Гарадку, асоба яшчэ зусім маладая.

Ды пры тым жанчына, на якой кожнае мужчынскае вока, як кажуць, з прыемнасцю затрымаецца.

І твар, і фігурка, значыцца, як трэба. Ну, і наогул усё што мае быць, як гавораць, на сваім месцы. Камар носа не падточыць.

З тым большай пашанай сцвярджаем, што на месцы ў яе і добрае жаночае сэрца.

Ну, бо цяжка тут гаварыць пра пачуццё абавязку. Абавязкі ж, як бы не было, усе настаўнікі маюць. Так, так.

Сустрэнешся са звычайным, здаецца, чалавекам, са звычайным, здаецца, людскім падыходам да жыцця, да працы і не можаш зразумець, адкуль гэта ўзялося.

Ці ж гэта ўжо настолькі рэдкая ў сённяшні час „штука“?

Ларс

ЗЯМЛЯ І ЛЮДЗІ

З ГОДАМ ТЫГРА

Адно з в'етнамскіх навагодніх віншаванняў гучыць: „...і каб меў сына на пачатку, а дачку ў канцы года". Скажаце, што памыляемся, друкуючы матэрыял аб святкаваннях Новага Года, калі ўжо даўно адсвяткавалі гэты дзень. Аднак нічога падобнага.

Новы Год у В'етнаме з'яўляецца рухомым святам. Гэта найважнейшае з в'етнамскіх свят у асноўным прыпадае паміж канцом студзеня і першымі днямі лютага, калі паяўляецца малады месяц, пасля таго як сонца пакідае зону Казярога, уваходзячы ў знак Вадалея. Па-в'етнамску Новы Год называецца Тэт Нгуен Дон або проста Тэт.

Вельмі важнай урачыстасцю, якая папярэджвае Тэт, з'яўляецца момант, калі в'етнамская сям'я развітваецца з духам сямейнага гнязда, які выбіраецца да Япісавага Палаца Уладальніка Неба, каб скласці яму справаздачу аб цэлагодніх учынках. Каб атрымаць прыхільнасць гэтага Душка, трэба накарміць і даць яму на дарогу. З гэтай прычыны тляцца кадзільныя палачкі побач партрэтаў памершых з ахвярнымі фруктамі, гараць падарункі з паперы: бліскучы плашч, штучныя грошы і г.д.

Цяпер для сям'і надыходзіць цяжкі час, бо над домам няма прыязнага апекуна і ёсць пагроза, што могуць наведаць яго дэманы. Каб іх палохаць, непадалёк ад дома ўстанаўліваецца доўгая бамбукавая палка. На ёй вісяць гліняныя званочкі, якія звіняць, калі дзьме вецер, а таксама чырвоны васьмівугольнік з 8 надпісамі, сімвалізуючы васьміраднаю сцежку будызму. На самым версе палкі знаходзіцца лямпачка, якая мае паказаць духам памершых продкаў дарогу, каб маглі яны спалучацца з жывой часткай сям'і і раздзяляць з ёй радасць свята. Тэт — гэта таксама звяно паміж святам памершых і святам жывых. Жывыя абавязаны дапільнаваць, каб душам іх продкаў, якія кружаца якісьці час перад тым, як трапіць у рай, нічога не бракавала. Адсюль на дамашніх алтарыках пры фатаграфіях і партрэтах памершых — вазы з рысам і фруктамі, адсюль выводзіцца і паленне сімвалічных банкнотаў.

Момантам, калі культ продкаў дасягае свайго найвышэйшага пункта, з'яўляецца сутыкненне старога і новага года — у поўнач. Ва ўсіх пагодах (будыйскіх святынях) раздаюцца гукі званкоў, а ўся сям'я збіраецца ў адным пакоі, перапоўненым пахам свежых вясенніх кветак, паглыбленая ў сузіранні, у час якога ўспамінае вельмі сумныя мінулыя здарэнні і з надзеяй марыць аб будучыні.

Тэт гэта даволі цяжкі перыяд для людзей з жывым тэмпераментам. У той час (а Тэт святкуецца тры дні) не выпадае сварыцца, злавацца, праклінаць, а нават гаварыць насупраць свайму размоўцы, паколькі ўсё гэта пярэчыць атмасферы свята.

Тэт гэта таксама аказія каб дагадзіць сваім жалудкам. Ля падрыхтаваных ласункаў ад раніцы да ночы працягваюцца бяседы. Традыцыйным ласункам з'яўляюцца маленькія квадратныя піражкі з клейкага рысу, фаршыраваныя свінінай. Вараць іх загорнутыя ў бананавыя лісткі. Гэта многагадзінны рытуал, у час якога сядзяць доўга ноччу ля чыгуна, расказваючы розныя гісторыі пра крывасмокаў.

Калі ўрэшце надыходзіць апошняя святочная вячэра — апетыты ўжо не ва ўсіх найлепшыя. Цяпер трэба спаліць усе штучныя сярэбраныя і залатыя банкноты, якімі душы продкаў заплацяць за паварот праз раку, аддзяляючую іх ад зямлі.

Апр. **Ігар К.**

„РОДНАЕ СЛОВА — ГЭТА КРЫНІЦА, ПРАЗ ЯКУЮ МЫ ПАЗНАЁМ ЖЫЦЦЁ І АКАЛЯЮЧЫ НАС СВЕТ. ПАГЭТАМУ НАМ НЕАБХОДНА ТАК СТАРАННА ВЫВУЧАЦЬ СВАЮ РОДНУЮ МОВУ, ВЕДАЦЬ І ЛЮБІЦЬ ЛЕПШЫЯ ТВОРЫ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ. І ПЕРШ ЗА ЎСЁ ТРЭБА ВЕДАЦЬ СВОЙ НАРОД, ЯГО ГІСТОРЫЮ, ЯГО БАГАТУЮ ВУСНУЮ ТВОРЧАСЦЬ".

ЯКУБ КОЛАС

Куток прыктычных ведаў

ПАЛІТО НА ВЯСНУ

Зіма, зіма, а тым часам і вясна ўжо на носе. Для тых, хто збіраецца шыць новае паліто, пара ўжо цяпер падумаць, як і з чаго зрабіць яго.

Гаварыла я з адной мадэльКай, якая для мяне была заўсёды адным з аўтарытэтаў у галіне моды. „Ну, і як, пані Вася, — пытаюся я, — што цяпер носім?" „Усё", — адказала мне яна. І не зманіла.

Сапраўды, мода, бадай, яшчэ ніколі не была такая дэмакратычная, як цяпер. Носяць і доўгія паліто, і кароткія, і куртачкі рознай даўжыні. Ёсць і вузкія, і шырокія. Адным словам, выбірай што хочаш.

Так, але ж паліто ніхто не робіць на адзін сезон. Дык варта пашыць лепш тое, што ўваходзіць у моду, бо вядома, што такое прынамсі паносіш.

У апошні час у моду ўвайшлі паліто свабодныя і шырокія. Няма вузкіх рукавоў, нічога цеснага. Як кажуць, у рукаў можна схаваць сумачку, а навокал каленяў хвалюецца „мора" матэрыялу. Некаторыя яшчэ пры гэтым дадаюць, што з каўнера можна скроіць спадніčку.

Ну, але мы не будзем перасольваць. Да моды варта прыслухоўвацца, але вельмі старанна трэба яе дапасоўваць да сваёй фігуры, узросту і выгляду.

Як мы ўжо адзначылі, рукавы цяпер шыюць шырокія, найчасцей рэглан ці кімано. Сустракаецца таксама ўшыты рукаў, але ўсё роўна павінен ён быць шырокі, з выразна адзначанай лініяй пляча.

Калі паліто перавязана поясам і спераду выглядае не такое шырокае, гэта ні аб чым не сведчыць. На плячах яно вельмі шырокае, толькі гэтага не відаць, паколькі матэрыял прыціснуты поясам.

На паліто выступае шмат строчак (стэбноўак). Відаць яны на манжэтах, навокал кішэняў, на каўнеры, унізе часта паліто заканчваецца таксама строчкай.

Тканіны на паліто выбіраюцца ў асноўным гладкія, мяккія і строчка іх вельмі аздабляе.

Аздабляюць паліто таксама прыгожыя вялікія гузікі, якія выглядаюць чуць не як брошкі.

У такім паліто ўжо ніхто не будзе скардзіцца на цесныя рукавы, на голыя калені (бо полы вузкага паліто расхіляюцца), на тое, што швы на плячах трашчаць.

Усё гэта зразумела. Так доўга насілі мы рэчы вузкія, што вымушана была наступіць нейкая змена.

Падсумоўваючы, можна сказаць, што змена гэта заключаецца ў пашырэнні сілуэта ў плячах і грудзях, а таксама ў шырокім нізе.

Яшчэ раз прыпамінаем: не варта перабольшваць. Важна, каб зразумець асноўныя элементы новай моды і дапасаваць іх да сваёй фігуры.

Матэрыялы, з якіх варта пашыць паліто: нічога штучнага, чыстая воўна (драп, фланэль, твід, крэп). Колеры ў асноўным светлыя, часамі ў клетку.

Сяброўка

Ноччу на пакінутым у глухім лесе хутары няўтульна і жудасна. Вецер грукае адарванай дошкай, вые ў халодным пустым коміне, кідае ў сляпыя вокны жмені апалага лісця. Змрочна шумяць лес, пагрозліва падступаючы да пакінутага людзьмі жылля.

Але людзі не зусім няўзі пакінулі хутар. Сённяшнюю ноч тут начуюць двое. Яны не паляць у печы, не запальваюць агню, толькі беспераппынна кураць, хаваючы смярдзючыя цыгаркі ў рукавы шынялёў.

— Цьфу, поскудзь, — шэптам вылаяўся адзін, кідаючы пад ногі недакурак, — цыгарэт пашкадавалі, жмінды.

— Вы зноў за сваё, Пінчук, — злосна прашыпеў другі. — Забываецеся, хто вы такі. Вы цяпер сержант Савецкай Арміі, а не былы кулак і не паліцэйскі ў Баранавічах. І ўканцы свае паліцэйскія замашкі, інакш вам надоўга блукаць па гэтых тылах. Салдаты Саветаў на цяжкасці вайсковай службы не скардзяцца, а мужна пераносяць іх. Зразумела?

— Вінаваты, пан... Цьфу... таварыш маёр, — прабурчэў Пінчук.

— Работнічкі... — грэбліва працэдзіў маёр, — дрэнь.

— Вы асцярожна, — пагрозліва зашыпеў Пінчук. — Я шкуру сваю не шкадаваў і не пашкадую, каб камунітаў перадавіць усіх да аднаго. Я іх нямала прапусціў праз свае рукі.

Я сваю справу ведаю.

— Вешаць бяззбройных кожны крэтын, падобны да вас, здольны. У нас залішне больш складанае. Тут варушыць мазгамі трэба, а ваша здольнасць на гэта выклікае ў мяне вялікія сумненні. Сядзець! Застраліць, як сабаку!

Пінчук, які раз'юшана падхапіўся з месца, скорана апусціўся на лаўку.

— Ну, добра, добра, — маёр паляпаў яго па плячы, — беражыце нервы, яны спатрэбяцца. Давайце лепей сербанем крыху, нешта захаладала.

У цемры забулькаталі біклажкі. Гарэлка цяплом разлілася па жылах, супакоіла субяседнікаў.

— Дзе ж усё-такі Захараў? — задуміліва спытаў маёр. — Заблудзіцца ён не мог, выкінулі нас дакладна. Няўжо ён адразу ў рукі чэкістаў трапіў?

— Факт. Толькі не трапіў, а сам да іх з'явіўся. Курва ён. Я яго яшчэ там, у школе засек. А чым дакажаш. Я пячонкай чую — здрадзіў нам Захараў.

— Калі па вашай пячонцы арыентавацца, дык і мяне трэба на сук павесіць. Вы нікому не верыце, Пінчук, нават самому сабе. Памятаеце... ды дзе вам памятаць... У Талстога апісаны догі, паліцэйскія догі, якія ніколі не спалі і нікому не верылі і нават саміх сябе падазравалі ў злачынных намерах.

—Не ведаю, як у кніжках, не чытаў, а ў жыцці ўсе няголнік, факт!

— Вось за гэта вас і трымаюць у абверы. Талстоўскія догі таксама бываюць неабходныя.

У дворы нешта затрашчала і рухнула. Пінчук кінуўся да дзвярэй і стаў за вушак, наставіўшы аўтамат. Маёр адскочыў за печ і нацэліўся на акно. Мінула некалькі напружаных хвілін.

— Дошку вецер адарваў, — здагадаўся маёр. — Яна ледзьве трымалася.

Яны зноў уселіся на шырокую лаўку, асцярожна закурылі. Маўчалі, слухаючы выццё ветру і шум лесу.

— На досвітку пойдзем, — раптам тонам загаду сказаў маёр.

— А як жа Захараў? Загадана чакаць усіх.

— Толькі не чэкістаў. Ці вы іх таксама хочаце дачакацца? Не? Ну, я так і меркаваў. Ведаеце, Пінчук, я чамусьці веру вашай пячонцы. Не ўвогуле, вядома, а ў прыватнасці, у сэнсе Захарава. А цяпер слухайце мяне ўважліва. З гэтай хвіліны мы працуем у розных плоскасцях і розных вымярэннях. Сустракаемся толькі для сумесных акцый у пэўным месцы і ў пэўны час.

...На світанні маёр і сержант, пакурчваючыся ад раніўняга холаду, выйшлі на двор. Сержант быў высокі, крыху сутулы, і, відаць, надта дужы. Маёр — ужо немалады, прызеністы, але стройны і моцны. Афіцэрская форма сядзела на ім прывычна ёмка і нават элегантна.

— Эх-х, — пацягнуўся сваім буйным і моцным целам сержант, — зараз бы ў цёплых пухавіку да бабы пад бок.

Маёр паглядзеў на яго, пагардліва скрывіўшы вочы.

— Паслухайце, Пінчук, навошта вы ўсё-такі пайшлі ў разведку, га?

— Таго, чаго і вы, — агрызнуўся сержант.

— Наўрад. У мяне ідэя, нават цэлая філасофская канцэпцыя антыбальшавізму. Нарэшце, у мяне здольнасці разведчыка. А ў вас ні ідэй, ні розуму, адна толькі злосць. Ну, дзейнічайце, знішчальнік камуністаў, авось, як кажуць, свіння не з'есць, калі бог не выдасць.

Маёр бясшумна знік у лесе.

— Ідэя, — крыва ўсміхнуўся Пінчук, — філасофія. Сказаў бы проста, бацькоўскія капіталы спаць не даюць. Заводзік у Мінску, фальварак на Нёмане. Дзе яны? Цю-цю. А то — ідэя. Цьфу!

Сержант закінуў аўтамат за спіну і, як лось, усунуўся ў хмызняк.

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

Што трактар-то не конь

Сёння на гаспадарцы патрэбны трактар. Сяляне, якія маюць уласныя трактары і іншыя сельскагаспадарчыя машыны, могуць хутчэй і спраўней выканаць працу на сваёй зямлі. Ды не кожны гаспадар можа купіць трактар. Часта і такія галасы чуюцца: „Навошта мне трактар, я і без яго спраўлюся на гаспадарцы, колькі ў мяне там зямлі...“

У чым рэч, аднак? Рэч у тым, каб у XX стагоддзі гаспадарка была механізаваная. Навошта трымаць, напрыклад, тройку коней, карміць іх аўсом, калі можна прадаць іх і купіць трактар. Трактар аўса не есць, а нафту. Каня можна трымаць толькі для таго, каб паехаць у горад. Можна аднак купіць „Фіят“ ці „Шкоду“ і імі паехаць у горад. Тады людзі пазайздросцяць! Ды на гэта можа дазволіць сабе толькі такі гаспадар, які ўмее сапраўды гаспадарыць, які жыве не так, абы было што есці, але так, каб з гаспадаркі мець даход.

Трактар цяпер вельмі патрэбны на гаспадарцы, а асабліва тым гаспадарам, у якіх многа зямлі. Трактар для іх — самая галоўная машына.

Васіль Асеннік,
Спічкі

СТАЛІНГРАДСКАЯ ПЯТЛЯ

Чорт над светам пралятаў,
На ўсіх людзей паглядзеў,
І з таго ён засмуціўся,
Што народ дужа разжыўся.
Стаў ён Гітлера прасіць,
Каб той людзям не даў жыць:
„Давай, Гітлер, мы з табою
Пойдзем на ўвесь свет вайною.
З Польшчы зробім мы груз,
Потым пойдзем на Саюз.
І не пройдзе многа лет —
Заваюем увесь свет.
Ты тады адзін на свеце
Будзеш панаваць і жыць,
Будуць ўсе табе служыці,
Будзеш з іх што хоч рабіць“.
І пайшоў Гітлер вайною
З войскам чортавым сцяною,
Дый давай наш край глуміць
І жывых людзей паліць.
Тады чорт зарагатаў:
„Бачыш, праўду я казаў,
Што не пройдзе многа лет,
Заваюем увесь свет.
А цяпер па польскіх грузах
Да Савецкага Саюза!“
Але там нашыя браты
Не прасілі іх у сваты.
Сталі петлю шыкаваці
І паганцаў лупцаваці,
А пад самым Сталінградам
Сталі дружна усе радам,
Пятлю кінулі на рогі,
Чорт зляжуся ды у ногі,
А за ім і Гітлер зад
Павярнуў хутка назад.
І не вельмі ён разжыўся —
Дурным жыццём расплаціўся.
А мы, хоць і гаравалі,
Родны край адбудавалі,
Сёння час у нас вясёлы —
Маладым адкрыты школы.
І хто толькі добра дбае,
Што захоча — усё мае.
І у вёсцы, і у месце
Е што піці, е што есці.

Іван Грыгарук (76 год),
Клейнікі

СТАЛІНГРАД

Сталінград героем стаўся
І змяніў Еўропы лёс.
Тут баец абавязаўся
Фрыцам даць прастору „грос“.

Выкаблучыўшыся ў дугу,
Уцякаў галодны звер.
Ну й лупілі валацугу
Па дарогах СССР.

Штурмам гонячы бадзягу,
Усю Германію прайшлі
І ў Берліне на рэйхстагу
Сцяг чырвоны ўзнялі.

А. Макаль,
Крушыняны

АДНО ПЛЁН, А ДРУГОЕ НЕ ПЛЁН?

Дзяржаўная страхавая ўстанова — ПЗУ страхуе сельскагаспадарчыя землялёны, а гаспадары штогод плацяць за гэта складчыны для ПЗУ. Страхоўкі ёсць ад граду, пажару і паводкі. Найбольш і найчасцей на вёсцы выступаюць выпадкі градабіцця. Трэба ясна сказаць, што град прыносіць вёсцы вельмі многа шкоды. Калі аднак град знішчыць гаспадару сельскагаспадарчыя культуры, дык ПЗУ не бярэ пад увагу ўсяго знішчанага, а толькі чатыры падставовыя збожжавыя культуры: жыта, авёс, ячмень і пшаніцу. Але град не выбірае толькі жыта, аўса ці ячменю, ён б'е падрад усе іншыя каштоўныя культуры: грэчку, гарох, бульбу і гародніну.

Сусед пасеяў гектар грэчкі, і град збіў яе. Калі гаспадар паказаў збітую грэчку ліквідатарам, яны адказалі, што за грэчку не плоцяць адшкадавання. Плоцяць толькі ў тым выпадку, калі б грэчка была закантрактаваная насеннай цэнтраляй і пасеяна насеннем з цэнтралі.

У 1973 годзе град знішчыў на Сакольшчыне многа агародніны — гуркоў, памідораў, фасолі і інш. Усе гаспадары хацелі б, каб ПЗУ плаціў за ўсе шкоды, зробленыя градам. Нехай ПЗУ возьме большую складчыну, але чаму мае быць адно плёнам, а другое не плёнам? Можа голас у газеце дойдзе да нашага начальства ў ПЗУ і мо яны прадумаюць і зробяць вывад, што жыта і агародніна аднолькава цэняцца ў гаспадарцы кожнага паасобку і цэлай краіны.

Т. К.

Дарагое „Сэрцайка“!

З Янкам пазнаёмілася я даўно, калі яшчэ была вучаніцай апошняга класа ліцэя. Наш клас, а быў гэта клас дзяўчат, арганізаваў забаву, на якую запрасіў хлопцаў з механічнага тэхнікума. Сярод іх быў Янэк. Папрасіў мяне затанцаваць з ім, і мы ўжо разам гулялі ўвесь вечар. Спадабаўся ён мне. Ад таго часу мы часта спатыкаліся. Прыйшоў канец школьнага года. Я закончыла ліцэй, Янэк — тэхнікум. Ён паступіў у вышэйшую школу, а я пайшла вучыцца ў двухгадовую паматуральную школу. Мы вельмі пакахалі адзін другога і марылі аб супольным шчасці. Вырашылі пажаніцца, калі толькі я закончу школу. Аб гэтым ведалі нашы бацькі. Ніхто не меў аніякіх прэтэнзій да нас. Але нашы планы знішчыла хвароба Янка. Ён захварэў сур'ёзнай хваробай. Доўга ляжаў у бальніцы. Бацькі мае, даведаўшыся аб яго хваробе, намаўлялі мяне, каб я яго пакінула. Гаварылі, што нельга з хворым звязваць ўсё жыццё, бо будзе гэта для мяне вялікім няшчасцем. Я не магла з гэтым пагадзіцца. Янэк ужо вылячыўся і цяпер зусім добра сябе адчувае. Я кахаю толькі яго, і мне яго ніхто не заменіць. Хто тут мае рацыю?

Аля з Б.

Аля! Бацькі твае не маюць рацыі. Цяперашняя медыцына ўжо на такім высокім узроўні, што патрапіць адолець вельмі сур'ёзныя хваробы і вярнуць чалавеку цалкавітую здольнасць да навукі, да працы, увогуле да жыцця. Не ўсе аднак людзі яшчэ вераць у сілу медыцыны. Мо таму, што памятаюць яны часы, калі ў большасці цяжкіх хвароб лекары былі бязраднымі. Старайся пераканаць бацькоў у няслушнасці іх поглядаў. Можаш таксама з Янкам пайсці да лекара. Карысна было б упэўніцца перад жаніцьбой аб здароўі сваім і хлопца. Штораз больш цяпер маладых людзей так робіць. Лекар найбольш аўтарытэтная асоба.

„Сэрцайка“

Спявайце, братцы, спявайце

Гарадоцкі харавы калектыў даўно ўжо шырока вядомы. Пайшла ў свет слава і пра меляшкоўскіх кабетак, якім ці песню зацягнуць, ці каравай спячы — адна забава.

З прыемнасцю нагледаем, што маладая змена ў нічым не ўступае дарослым. Дзяўчаткі і хлопцы з пачатковай школы ў Гарадку і з іншых навакольных школ таксама не для аднаго віску роцікі разявляюць.

Пад апекай і кіраўніцтвам настаўніка Сцяпана Копы з поспехам вывучаюць яны народныя і іншыя песні. Мала што вывучаюць. Любяць іх і папулярызуюць. Ніводзін конкурс дзіцячай песні ў павеце ці ваяводстве не абыходзіцца без удзельнікаў з Гарадка і ваколіцы. І які, сябры, настаўнік, такія і вучні. Нялёгкая гэта справа — апрацоўка новай песні. Хто не прабаваў, не ведае, колькі часу трэба патраціць, пакуль песня прагучыць так, як павінна. Людзям на радасць, сэрцу на пацеху. Малыя артысты працуюць пад сабой не менш, чым дарослыя, а можа яшчэ больш шчыра.

Таму і цяжка ўжо злічыць усе узнагароды, якія яны дагэтуль звонкімі галасамі заваявалі.

Мік

Канец клопатам

Нараканні на тое, што цяжка купіць запасныя часткі да сельскагаспадарчых машын настолькі ўжо нам абрыдлі, што мы ўжо не заўважаем змен на лепшае ў гэтай галіне. У кожнай так званай жалезнай краме ГС ёсць цяпер запасныя часткі да касілак і іншых машын. Вядома, можа здарыцца так, што ў краме якраз і няма такой часткі, якая нам патрэбна. У сувязі з гэтым заўважаецца часта, што гаспадары не ведаюць, якім спосабам хутка дастаць патрэбную частку. Спосабы з палітрам не заўсёды памагаюць, а робіць яшчэ горш: разбэшчваюць прадаўшчыкоў і ўсялякіх кіраўнікоў.

Мы наведалі жалезную краму ГС у Міхалове, і трэба сказаць, што можна тут знайсці многа патрэбных запасных частак. Трэба толькі падумаць аб гэтым раней, а не ўсё адкладаць на потым. Старая прымаўка перасцерагае: "Не тады сабак карміць, калі на паляванне ісці", „Запас бяды не чыніць“.

Ужо даўно паявілася ў жалезных крамах вялікая колькасць розных косаў, брускоў, бабак і г.д. Выглядае на тое, што не будзе клопатаў з купляю патрэбных машын, запасных частак і розных прылад.

Павел Гутнік

Сідра змяніла аблічча

Сідра — асада на Сакольшчыне, якая налічвае каля 1000 жыхароў. Ёсць тут гміна, гмінная спулдзельня, спулдзельчы банк (СОП), цэнтр аховы здароўя і іншыя ўстановы.

Была некалі ў Сідры сушарня бульбы, але нешта вельмі часта яна псавалася і ў канцы 1973 года яе ліквідавалі, а на тым месцы зрабілі мяшальню трасцівых паш.

Не так даўно яшчэ крамы і склады ГС змяшчаліся ў старых будынках, а бюро ГС працавала ў пакінутай хаце. Не было пякарні, дык хлеб ГС прывозіў з далёкай Саколкі. Бывала часта так, што хлеба прывозілі мала, або быў ён чэрствы.

Цяпер вось ГС у Сідры пабудаваў уласную пякарню, і свежага хлеба ды булак жыхары маюць удосталь. Пабудавалі таксама гандлёвыя павільёны, бюро для ГС, купальны басейн.

Калі была пабудавана чыгунка Саколка-Аўгустоў, дык у Сідры зрабілі чыгуначную станцыю. Паявілася многа людзей у мундзірах чыгуначнікаў. Была створана добрая сталовая — так званая гаспода. Вырасла многа жылых мураваных дамоў. Палепшылася сувязь Сідры са светам. Зараз поездам можна паехаць у любы час куды хочаш. А як не поездам, дык аўтобусам, калі ласка. Сідра набрала выгляду малога мястэчка. Людзі сталі апранацца так, як у горадзе. Дзеўкі сталі модзіцца, насіць капелюшы і шапачкі, а ў хатах паявілася многа тэлевізараў.

Т. К.

Яўген Семянюк, Грыгораўцы. Верш, які пачынаецца „Навошта вершы я пісаў?“ мае няясны сюжэт, прагланыце яго яшчэ. Вершы „Хто я“, „Ваенная каханне“ і „Мае адказы“ надрукуем. Апошні найперш, бо ж гэта голас у цікавым дыялагу паміж вучнямі трох ліцэяў. Здымкі да артыкула пра разбудову Бельскага ліцэя не змаглі пайсці ў „Ніву“ — слабыя тэхнічна. Звяртаем з падзякай.

Дзям'ян Самайлюк, Янова, Гайнаўскі павет. Як падпісаць ваш верш у „Ніве“?

Жэня Аўсенюк, Бельскі эканамічны ліцэй. Верш „Зіма“ надрукуем. Верш „Бельскі эканамічны ліцэй“ падабаецца па ўсёй задуме, але трэба над ім яшчэ папрацаваць. Таксама задоўгі. Больш увагі звярніце на рытміку.

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Śmiałość“ (radz.), 5—6. „Tam, gdzie rośnie zielony bór“ (jugosł.), 7—8. „Niebieskie jak Morze Czarne“ (polski), 9—10.

Чаромуха
„Ona i on“ (japoński), 5—6. „12 krzeseł“ (radz.), 9—10.

Кляшчэлі
„Rozbójnicy sycylijscy“ (włoski), „I pozdrawiam jaskółki“ (węgierski), 6—10.

Нараўка
„Z tamtej strony tęczy“ (polski), „Trzej świadkowie“ (czeski), 6—10.

Нарва
„Odstrzał“ (USA), „Motyle“ (polski), 6—10.

Чыжы
„Gracz“ (polski), „Sacco i Vanzetti“ (włoski), 6—10.

Дубічы Царкоўныя
„Najlepsze lata w życiu mężczyzny“ (węgierski), „Gdzie jest generał“ (polski), 6—10.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Орля
„Pozwólcie startować“ radz.), „Ja wam pokażę“ (NRD), 6—10.

Райск
„Szklana kula“ (polski), „Tam, gdzie rośnie zielony bór“ (jugosł.), 6—10.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Wujaszek Wania“ (radz.), 9—10.

Міхалова
„Woda życia“ (radz.), 5—6. „Gangsterski walc“ (franc.), 7—8. „Motyle“ (polski), 9—10.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Шудзялава
„Młynarczyk i kotka“ (NRD), „Roztargniony“ (franc.), 6—10.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц
„Niewolnicy“ (USA), 5—6. „Drogi mężczyzn“ (czeski), 7—8. „Zimorodek“ (radz.), 9—10.

Мілейчыцы
„Lucia“ (kubański), 5—6. „Kes“ (angl.), 7—8. „Nad jeziorem“ (radz.), 9—10.

Мельнік
„Okna czasu“ (węgierski), 5—6. „Nie ma powrotu Johny“ (polski), 7—8. „Sekret“ (polski), 9—10.

Ніва

Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego. Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa-Książka-Ruch“. Redaguje Kolegium. Adres Redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Numer przy przesyłkach pocztowych: Redakcja tygodnika „Niwa“, Skr. poczt. 281, 15-950 Białystok. Telefony: Redaktor Naczelny i Sekretarz Redakcji 2-10-33, publicyści 2-32-41 do 45 (centrala). Cena prenumeraty krajowej: rocznie: 28,80 zł, półrocznie: 14,40 zł. kwartalnie: 7,20 zł. Prenumeraty przyjmowane są do dnia 10 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty. Prenumeraty na kraj dla czytelników indywidualnych przyjmują Urzędy Pocztowe oraz listonosze. Można również wpłaty dokonywać na konto I Oddziału Rejonowego „Ruch“ w Białymstoku 150-6-161 NBP I OM Białystok. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Wszystkie instytucje państwowe i społeczne w miastach, zamawiają prenumeratę wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur RSW „Prasa-Książka-Ruch“. Pozostałe — mające siedzibę na wsi lub w innych miejscowościach, w których nie ma Oddziałów i Delegatur zamawiają prenumeratę za pośrednictwem Urzędów Pocztowych. Prenumeratę na zagranicę przyjmuje: RSW „Prasa-Książka-Ruch“, Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych, Wronia 23, 00-840 Warszawa. Konto PKO Nr 1-6-100024. Cena prenumeraty dla zagranicy jest wyższa od prenumeraty krajowej o 40 proc. Nr indeksu 36911.

BZGraf. Nakład 7.66[illegible] O-3

ПАРАСОН

Заходжу ў кафэ і кажу гардэробшчыку:
— Вазьміце, калі ласка, у мяне парасон.
— Як гэта я вазьму? — цікавіцца.
— А вось, — тлумачу, — бярыце за драўляную ручку і павесьце.
— Павесіць я, вядома, магу, але нумарка не дам.
— Чаму?
— Вы потым у мяне паліто запатрабуеце.
— Якое паліто?
— Калі нумарок у вас будзе, значыць, запатрабуеце паліто.
— Чаму я запатрабую паліто, калі здаю парасон? Якая тут сувязь?
— Быў у мяне аднойчы адзін такі: усё паліто патрабаваў... Хопіць з мяне.
— Нашто ж усіх пад адзін грабеньчык?
— Хопіць з мяне, не стойце над душой...
— Ну, я вас вельмі прашу...
— Але нумарка ўсё роўна не магу вам даць, ясна?
— А можа дырэктар ваш, як выключэнне, дазволіць...
— Магчыма і дазволіць, запытайце яго. Ён будзе а трынаццатай гадзіне.
— А тры-нац-цатай?! Добра, тады не трэба.
— Што не трэба?
— Нічога не трэба. Ні дырэктара, ні нумарка. Бярыце парасон так.
— Як жа вазьму без нумарка? Згодна інструкцыі...
...Я вось што зараз думаю: нашто мне парасон?

Рыгор Крошын

СПОРТ У СЯМЕЙНЫМ ЖЫЦЦІ

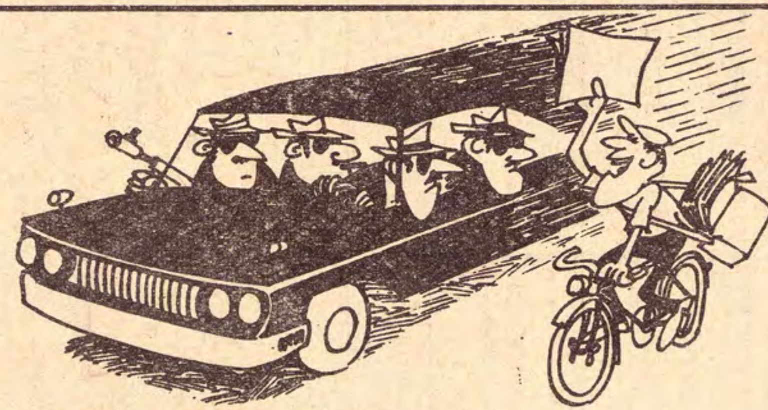

— *Я ўсё думаю, куды нам яго паставіць.*

Чый будзе трэці?

Сеньёр Пэрас аўдавеў, але неўзабаве зноў ажаніўся. Прыйшоўшы дамоў з новай жонкай, ён адчыніў шафу і, паказваючы на капялюш сваёй першай жонкі, сказаў:
— Любая! Прашу цябе: не чапай гэтага капялюшыка... Гэта адзіны ўспамін пра маю першую жонку.
Мінуў нейкі час. Сеньёр Пэрас зноў аўдавеў і зноў хутка ажаніўся. Пасля заканчэння шлюбнай цырымоніі ён прывёў сваю трэцюю жонку дамоў, адчыніў славутую шафу і сказаў:
— Вельмі прашу цябе, каханая, не чапай гэтых двух капялюшыкаў. Гэта адзінае, што засталося ў мяне ад двух маіх нябожчыц жонак.
— Не хвалюйся, любы, — адказала трэцяя. — Не буду чапаць. Але мей на ўвазе, што трэцім у гэтай шафе будзе мужчынскі капялюш.

НАВУКА

— *Кур'еер! Бандыты ўкралі фальшывыя грошы...*

ПЕНА

Кажуць, што адна багіня
Выйшла з пены з хваляй сіняй...
Кажуць так. А вось у нас
Ёсць буфецік „Піва — квас".
Дык даешся проста дзіву,
Што тут робіць тое піва:
За сезон загадчык новы
Дом узвёў шматпакаёвы,
Рэчы ўсе адграбляваны
Пад арэх ды пад каштаны.
Ад людскіх вачэй участак
Акружыў штакетнік часты,
Шыльда ўсім напамінае:
„Злы сабака, пакусае".
Гаспадар жа не бядуе
Ды харомы ўсё будуе.
А сям'ю сваю аднойчы
Адаслаў ён ажно ў Сочы,
Мора пеніць там бурліва.
А пры чым тады тут піва?
Што, яно узводзіць сцены?
Не! Віноўніца тут пена!

Аляксей Гарэлік

СВЕЖАЯ КАПЕЙКА

— Выў на базары?
— Быў.
— Што ж ты купіў?
— Казу.
— Колькі даў?
— Сем коп.
— Дзе ж яна?
— Ды прадаў.
— А за колькі?
— За пяць коп.
— Навошта ж стольк страціў?
— Нічога, што страціў, абы свежая капейка.

ПАДОБНЫ

Хлопчык пытае ў маці:
— Мама, чаму вы, як лаецеся з татам, дык кажаце на яго свіння?
— Бо ён на свінню падобны! — сярдзіта адказала маці.
— А чаму вы, як корміце свінню, дык гладзіце яе? — дапытваецца хлопчык.
— А таму, што яна на бацьку вельмі падобна.

У СТАРЫЗНІКА

У вітрыне старызніка вісіць такая шыльда: „Калі вы самі не ведаеце, што вам трэба, уваходзьце: у нас гэта ёсць".

МІНІБАЙКІ

ГАСЦІННЫ ЛІС

Ліс паклікаў Зайца ў госці — няма Зайца, толькі косці.

МОДНАЕ ПУДЗІЛА

Пудзіла ца гародзе адзелася па модзе.

Д. Салодкі

„ *Вось такая літара!..*"

...На складзе прадуктаў было халаднавата, аднак кладаўшчык заўсёды грэў тут рукі.

...Ён быў малалітражны — п'янеў ад першых сто грамаў.

ДАГАВАРЫЛ

Наведвальнік звяртаецца да кухара:
— Чаму ў меню зазначана, што суп з качкаю, а ў ім толькі пер'е плавае?
— А вы што хацелі, каб у ім качкі плавалі?

ПЫТАЛЬНІК

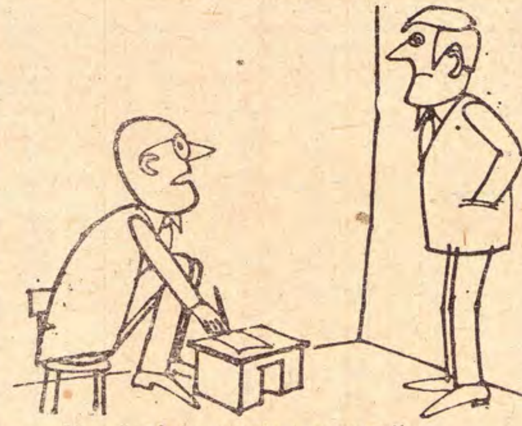
У бібліятэцы дома адпачынку. Каля стала — чытачы. Просяць:
— Мне, знаеце, і не хочацца чытаць, і няма чаго рабіць. Рашыў узяць кніжку. Нічога не папішаш. Дайце мне што-небудзь такое экстравагантнае.
Бібліятэкарка памеціла сабе: „Інтэлігентны чалавек".
— А мне што-небудзь таўсцей. Гістарычнае. Толькі не сучасных пісьменнікаў, а дарэвалюцыйных. Я, разумееце, ноччу не сплю. Ляжу, чытаю. Гісторыю люблю...
Бібліятэкарка памеціла: „Пенсіянер".
— Што ў вас ёсць новенькае? Ну, што-небудзь пра шпіёнаў... Дайце мне такое, што не прымушае думаць. Бо думаць мы і на рабоце зможам.
Тая паставіла пытальнік.

ДАЎ СЛОВА

Жонка, ідучы з мужам на вяселле, кажа:
— Ты, Іван, хоць многа не пі.
— Я табе даю слова, Тэкля, і ў рот не вазьму. Прыхаплю толькі ў кішэню адну-дзве пляшкі „Жытнёвай" і гайда дамоў.

ШЧАСЦЕ

— Я чула, ты вельмі шчаслівa. Раскажы, як ты знайшла сваё шчасце?
— Вельмі проста. Я пазнаёмілася з багатым мужчынам. У яго былі грошы, у мяне вопыт.
— А цяпер?
— У яго ёсць вопыт, а ў мяне грошы.

— *Мы ўводзім рэжым эканоміі.*

ПАПУГАЙ

Пакупнік прыходзіць у зоамагазін і са злосцю гаворыць прадаўшчыку:
— Калі я купляў папугая, вы запэўнівалі мяне, што ён гаворыць, а ён увесь дзень маўчыць.
— У вас дома ёсць жанчына?
— Нават дзве.
— А-а... Тады паслухайце папугая ноччу.

У НАС ТАКСАМА

Лонданскі шынкар звяртаецца да паліцэйскага:
— Пане інспектар! Гэты гультай патрабуе, каб я бясплатна паіў яго віскі. Адвядзіце яго ў паліцыю!
— Навошта? У нас таксама не даюць віскі бясплатна.

ХАЙ БЫ РАЗМАТАЛА

— Наша магазіншчыца заматалася, — гаворыць маці суседцы.
— Дык чаму ж ты яе не разматала? — умешваецца ў размову Вова.

— *Куды ты пабег, цемната! Дык гэта біятланіст.*

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Ані Бышчук з Кузавы Гайнаўскага павету і Яна Смалюка з Беластока змяшчаем песню з рэпертуару Чэслава Немана

Елочки-соселочки

Елочки, соселочки
Зеленые, колючие,
В Воронеже же девчоночки
Веселые, певучие.

Выйду, выйду я плясать
В новеньких ботинках,
Все ребята говорят
Что я, как картинка.

Я надену платье бело,
Буду в нём красавица,
Пусть лентяи не подходят
Пока не исправятся.

Говорят, я боевая,
Боевая не совсем,
Боевая сушит десять,
А по мне страдают семь.

Я с любимым замерзаю
Не от сильных холодов,
От того я замерзаю,
Что не слышу жарких слов.

Полюбить так полюбить
Паренька хорошего,
А такого нечего,
Который дремлет с вечера.

— *А я ўжо вам прынёс абед.*

Курёзы

ХАДЖЭННЕ ПА ФУГАХ

Англічанін Дональд Гарольд, жыхар горада Харагіт, устанавіў нядаўна новы сусветны рэкорд працяглacці ігры на піяніна. Ён „канцэрціраваў" без перапынку роўна 6 сутак. „Ахвярай" рэкардсмена стаў на гэты раз Іаган Себасцьян Бах. Яго музыку нястомны Дональд выбраў аб'ектам свайго „подзвігу".

ЭКЗАМЕН ПАД КАТРЫНКУ

У адной з сярэдніх школ заходнегерманскага горада Брэмена адбыўся смешны выпадак. Адна з вучаніц, не жадаючы вельмі доўга заставацца сам-насам са сваімі настаўнікамі ў час уснага выпускнога экзамену, знайшла арыгінальны выхад са становішча. Яна наняла некалькіх катрыншчыкаў, якія ў вызначаны час прыйшлі пад вокны школы і пачалі свой „канцэрт". Не вытрымаўшы гэтага выпрабавання, выкладчыкі былі вымушаны закончыць экзамен праз дваццаць мінут.

РАЙ ДЛЯ ВАДЗІЦЕЛЯЎ

Як піша газета „Л'Ар'енле жур", вадзіцелі сталіцы Лівана нядаўна зведалі „райскае жыццё". Яны маглі на працягу некалькіх дзён ездзіць па вуліцах з аднабаковым рухам у забароненым кірунку, гучна сігналіць, ставіць машыны ў недазволеных месцах. Пры ўсім гэтым вадзіцелі не плацілі ніякага штрафу. А прычына такога незвычайнага становішча заключалася ў тым, што дырэкцыя паліцэйскага ўпраўлення забылася заказаць новыя квітанцыі для штрафаў, якія бейруцкія рэгуліроўшчыкі выпісвалі штодзённа па 6600 штук.

НЕ ПЕРАКОНВАЦЬ

„Калі хто-небудзь прыстане да вас на вуліцы, не пераконвайце яго: інцыдэнт можа закончыцца тым, што ў вас выстраляць або ўсадзяць пад рабро нож!" (з паліцэйскага настаўлення ў ЗША).

Свіння шчаслівa, калі адна каля карыта.